

UCHWAŁA NR XV/128/16

RADY GMINY ZAWADY

z dnia 28 grudnia 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawady
na lata 2017 – 2022.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 poz. Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawady na lata 2017-2022 zgodnie z załącznikiem Nr 1.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WYWIESZONO NA TABLICY OGŁOSZEŃ
UG. ZAWADY ORAZ OPUBLIKOWANO
W BIP-ie UG. ZAWADY DN. 5.01.2017R.
Grabowski Piotr
ST. INSPEKTOR
UG. ZAWADY

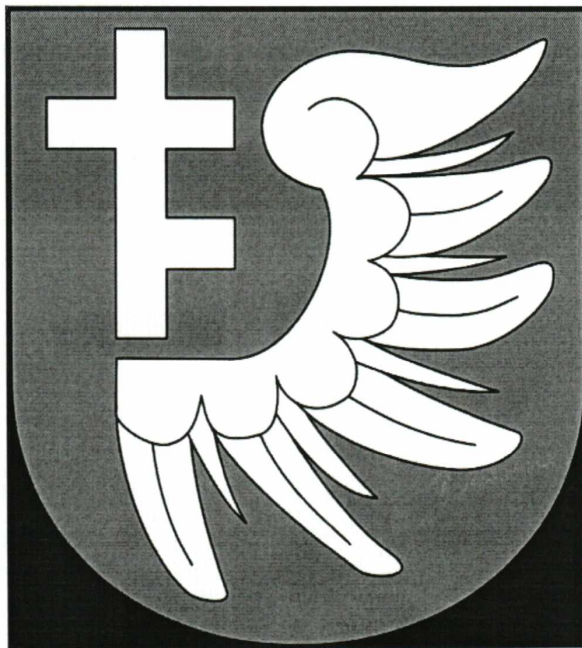
Przewodniczący Rady Gminy Zawady
/-/ **Dariusz Targoński**

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Dariusz Targoński

NR REJ. REF. O.O. 489. 2017

(5.01.2017R.)

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
W
GMINIE ZAWADY
NA
LATA 2017-2022**

Opracowanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach,
przy współpracy Urzędu Gminy Zawady,
instytucji i organizacji społecznych z terenu gminy.

Spis treści

Wstęp	3
I CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	5
1. DEMOGRAFIA	6
2. SYTUACJA GOSPODARCZA	10
3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY	17
3.1 EDUKACJA I KULTURA	17
3.2 SYTUACJA ZDROWOTNA.....	23
3.3 OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA.....	26
3.4 OBSZARY SPOŁECZNE.....	33
II CZĘŚĆ PROGRAMOWA	44
1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	44
2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII.....	48
III ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	54
ZAKOŃCZENIE	56

WSTĘP

Rozwiązywanie problemów społecznych stanowi obok rozwoju infrastruktury jedno z najważniejszych zadań każdej gminy. Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Dnia 16 lipca 2007 roku dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Zawady w drodze uchwały na lata 2007 – 2017 (uchwała nr VIII/40/07). Dokument ten stanowił podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu poprawy problemów społecznych występujących w obrębie gminy Zawady. W wyniku poszerzających się problemów społecznych oraz na podstawie opinii i oceny społecznej dokonanej podczas spotkania ze społecznością gminy stwierdzono, że uchwalona strategia wymaga aktualizacji.

We wrześniu 2016 roku podjęto decyzję o opracowaniu nowego dokumentu strategicznego, oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne, zarządzeniem nr 77/2016 Wójta Gminy Zawady z dnia 02 listopada 2016 r. powołano Zespół ds. opracowania i monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawady na lata 2017-2022. Zespół spotkał się w listopadzie 2016r., by dokonać weryfikacji zebranych z gminnych instytucji danych statystycznych, określić cele i kierunki działania.

Podczas prac nad dokumentem wykorzystano zapisy gminnych programów, projektów, raportów oraz wykorzystano Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej z lat 2011, 2013, 2014 i 2015. Strategia została przygotowana na lata 2017 - 2022.

Dokument składa się z 3 części, przedstawiają one kolejno- stan aktualny sytuacji społecznej w gminie- rozdział I, misję i cele oraz harmonogram realizacji - rozdział II, zaś rozdział III- sposoby wdrażania i monitorowania.

O prezentowanym kształcie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to m in.:

1. ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej,
2. ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych,
3. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym,

5. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
6. ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
7. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
9. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego,
10. ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
11. ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
12. ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Krytyczna analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

1. Strategii Rozwoju Kraju 2020,
2. Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego do 2020,
3. Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020,
4. Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,
5. Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej w latach 2014-2020,
6. Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
7. Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.,
8. Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,
9. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Białostockiego na lata 2011 – 2020.

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zawady na lata 2017-2022 uwzględnia wymiar krajowej, regionalnej i lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Gmina Zawady położona jest w województwie podlaskim (jego centralnej części), w powiecie białostockim. W latach 1975-1998 miejscowość należała administracyjnie do województwa łomżyńskiego. Łączna powierzchnia obszaru gminy w granicach administracyjnych wynosi 11267 ha. Gmina stanowi 3,77% powierzchni powiatu. Na jej terenie funkcjonuje ogółem 29 miejscowości (26 sołectw), do których należą: Cibory-Chrzczone, Cibory Gałęckie, Cibory-Kołaczki, Cibory-Krupy, Cibory-Marki, Cibory-Witki, Góra Strękowa, Konopki-Klimki, Konopki-Pokrzywnica, Krzewo- Plebani, Kurpiki, Łaś-Toczyłowo, Maliszewo- Łynki, Maliszewo- Perkusy, Marylki, Nowe Chlebotki, Nowe Grabowo, Nowe Krzewo, Rudniki, Stare Chlebotki, Stare Grabowo, Stare Krzewo, Strękowa Góra, Targonie- Krytuły, Targonie Wielkie, Targonie- Wity, Wieczorki, Zawady, Zawady-Borysówka, Zawady-Kolonia.

Gmina Zawady sąsiaduje z następującymi gminami:

- od północy z gminą – Trzcianne,
- od północnego-zachodu – Wizna,
- od południowego-zachodu – Rutki-Kossaki,
- od północnego-wschodu – Tykocin,
- od południowego-wschodu – Kobylin Borzymy.

Rysunek nr 1. Lokalizacja miejscowości Zawady na tle województwa podlaskiego

Źródło: Wikimedia Commons; https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_powiat_bia%C5%82ostocki_-_gminy.png#/media/File:POL_powiat_bia%C5%82ostocki_-_gminy.png

Gmina Zawady położona jest w obrębie trzech mezoregionów: na północy jest to Kotlina Biebrzy, w środkowej części Wysoczyzna Wysokomazowiecka, a na południu Dolina Górnej Narwi.

Pod względem tektonicznym obszar gminy Zawady znajduje się w obrębie Wyniesienia Mazursko – Suwalskiego, wchodzącego w skład platformy Wschodnioeuropejskiej.

Rzeźbę terenu w gminie Zawady charakteryzują utwory trzeciorzędowe i czwartorzędowe. Miąższość pokrywy czwartorzędowej na terenie gminy wynosi ok. 70– 130m. Pod utworami czwartorzędowymi występują osady niocenijskie w postaci piasków szarych lub brunatnych.

Największy udział w budowie pokrywy czwartorzędowej mają osady zlodowacenia środkowopolskiego. Stadiał maksymalny tego zlodowacenia reprezentowany jest przez dwa poziomy glin zwałowych, przedzielone ilkami, mółkami i piaskami. Rzeźba terenu ma kształt niskofalisty i pagórkowaty, stanowi to korzystny element środowiska przyrodniczego do rozwoju i funkcjonowania rolnictwa.

Bezpośrednio na powierzchni terenu występują piaszczysto– żwirowe osady wodnolodowcowe i moreny czołowe. Doliny rzek oraz zagłębienia bezpośrednio są wypełniane osadami holocenijskimi takimi jak piaski, żwirki, mady rzeczne, namuły i torfy. Utwory te ponadto cechują się znaczną ilością domieszek organicznych oraz podatnością na przemiarzenie. Do negatywnych cech zalicza się również rejony płytkiego występowania wód gruntowych oraz powierzchniowo występujących gruntów słabo nośnych takich jak grunty spoiste plastyczne i miękko plastyczne oraz sypkie słabo zagęszczone. Grunty te występują na obszarze tarasów zalewowych pradolin oraz dolin rynien polodowcowych.

1. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy w Zawadach, na dzień 31.12.2015 r. liczba ludności w wyniosła 2879 osoby, kobiet 1387, mężczyzn 1485. Widoczny jest wzrost liczby mieszkańców. W stosunku do roku 2012, przyjętego w analizach jako bazowy, wyniósł on 16 osób. W tym samym okresie, w powiecie białostockim, ogółem liczba mieszkaniowców zwiększyła się.

Gmina Zawady w ciągu ostatnich 4 lat, wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie nie uległ zmianie, utrzymuje się na tym samym poziomie.

2014	2865	1387	1478
2013	2846	1376	1470
2012	2863	1394	1469
2011	2903	1412	1491

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urząd Gminy Zawady, Ewidencja Ludności

W gminie na 100 mężczyzn przypada średnio 91 kobiet. W związku z tym w gminie występuje całkowicie przeciwny trend w stosunku zarówno do powiatu jak i większości gmin w Polsce, w których liczba mężczyzn przeważa nad liczbą kobiet. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 63,42% i jest grupą widocznie dominującą. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi 19,85%, a w wieku przedprodukcyjnym 16,68%. Udział procentowy mieszkańców gminy w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje, a w wieku poprodukcyjnym systematycznie, choć powoli, rośnie (w strukturze mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat). Jeżeli ten trend się nie zmieni to w przyszłości będzie wzrastał współczynnik obciążenia demograficznego tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym. W gminie Zawady ten współczynnik, jeżeli nie nastąpi zmiana trendów ludnościowych, będzie wzrastał, co jest efektem starzenia się społeczności gminy. Sukcesywny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego odzwierciedla zmiany, jakie obserwujemy w danej jednostce terytorialnej oraz jakie będą nasilać się w przyszłości. Wzrost liczby osób starszych przypadających na osoby pracujące oraz wzrost osób w wieku produkcyjnym w stosunku do systematycznego spadku osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci) wynika z postępującego procesu starzenia się społeczeństwa. W roku 2015 r. w wieku przedprodukcyjnym było 536 osób, wieku produkcyjnym 1806 osób, w wieku poprodukcyjnym 537 osób.

Tabela 2. Podział mieszkańców gminy Zawady ze względu na wiek produkcyjny

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2014	478	1817	570
2013	481	1802	563
2012	539	1763	561
2011	578	1755	570

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Powyższe dane potwierdza analiza zmian jakie postępują w poszczególnych grupach wiekowych mieszkańców gminy Zawady. Grupy w których najsilniej zaznaczyły się spadki są dzieci gminy Zawady. Natomiast najsilniejsze wzrosty są zauważalne wśród osób w wieku produkcyjnym. W najbliższej perspektywie czasowej nie będzie to stanowiło poważny problem

gdyż osoby w wieku produkcyjnym będą w coraz większej liczbie przechodzić na emeryturę a dopływ młodych roczników na rynek pracy będzie silnie i widocznie ograniczony. Świadczy to o powolnym ale widocznym procesie starzenia się społeczności gminy Zawady.

Tabela 3. Mieszkańcy gminy Zawady ze względu na przynależność do grup wiekowych w latach 2011-2014.

Wiek mieszkańców gminy	2014		2013		2012		2011	
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
0-4	57	58	62	59	54	68	63	72
5-9	55	82	50	80	51	74	45	81
10-14	56	80	58	86	74	84	95	80
15-19	110	87	122	74	128	88	117	96
20-24	133	87	114	90	108	91	103	91
25-29	110	99	122	102	124	108	122	113
30-34	109	96	103	90	98	89	97	92
35-39	107	92	111	97	117	92	132	96
40-44	130	100	126	101	126	102	122	95
45-49	119	99	113	91	115	89	120	93
50-59	208	146	209	153	197	152	195	147
60-69	127	139	124	132	121	123	111	118
70-79	96	118	101	124	101	123	112	124
80 i więcej	61	104	55	97	50	103	62	105

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Głównymi determinantami liczby ludności są przyrost naturalny oraz saldo migracji. Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów w danym okresie. Wskaźnik ten jest niezbędnym narzędziem monitorowania procesów demograficznych wpływających na sytuację społeczno-ekonomiczną kraju oraz poszczególnych jednostek administracyjnych w jego ramach. Ich poznanie pozwala na zaplanowanie działań mających na celu dostosowanie polityki społecznej do skutków zachodzących zmian i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom. Wskaźnik przyrostu naturalnego obliczanego na 1 000 ludności w roku 2014 w gminie Zawady jest równy zero i wyższy od powiatowego. Jednak należy zwrócić uwagę na bardzo niekorzystny wynik tego współczynnika w ostatnich pięciu latach. W roku 2013 wynosił -3,5, a w 2011 roku aż -7,8. Oznacza to, iż przyrost naturalny nie wpływa dodatnio na kształtowanie się liczby ludności w gminie, a ujemne wartości tego wskaźnika stymulują starzenie się społeczeństwa. Należy zwrócić uwagę, że w ciągu ostatnich lat ten wskaźnik był na bardzo negatywnym poziomie, dużo niższym od powiatowego i krajowego.

Skala urodzeń i zgonów w Gminie Zawady utrzymuje się w badanych latach 2011-2015 na zbliżonym poziomie, natomiast w roku 2014 nastąpił znaczny wzrost urodzeń, co spowodowało

wzrost współczynnika przyrostu naturalnego. Wskaźniki te są bardzo dobrze widoczne w tabeli poniżej.

Tabela 4. Małżeństwa oraz ruch naturalny w Gminie Zawady

	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Współczynnik przyrostu naturalnego
2014	16	27	27	0	0
2013	12	27	37	-10	-3,5
2012	16	19	37	-18	-6,2
2011	13	19	42	-23	-7,8

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Za spadek liczby ludności w Gminie Zawady odpowiada również ujemne saldo migracji stałej (w roku 2014 było to -7 osób). Natomiast w roku 2015 przybyło 20 małżeństw, urodziło się czworo dzieci natomiast zgonów było 23. W związku z powyższym można liczyć w przyszłości na ruch demograficzny, co pozytywnie wpłynie na zmniejszenie zjawiska starzenia się społeczności lokalnej.

Saldo migracji jest to różnica (ujemna lub dodatnia) pomiędzy napływem (imigracja) i odpływem (emigracja) ludności. Migracja jest wymazanym elementem zmian demograficznych zachodzących na poziomie krajowym jak i lokalnym, może częściowo zrównoważyć skutki starzenia się społeczeństwa, ale równie dobrze może je pogłębić gdy ludność, zwłaszcza ludzie młodzi, opuszczają na stałe dany region. Współczynnik ma również wpływ na rozmiar zasobów siły roboczej co wpływa wymiennie na rozwój gospodarczy danego regionu. W kwestii migracji zauważalna jest ogólnopolska tendencja do przemieszczania się ludności z obszarów miejskich na mniej zurbanizowane obszary przyległe. W konsekwencji powoduje to tworzenie się swoistych pierścieni gmin wokół dużych miast, potęgujących proces rozlewania się miast. Gmina Zawady nie korzysta jednak z tego zjawiska, co w perspektywie czasowej może znaleźć przełożenie w pogorszeniu wyniku zarówno przyrostu naturalnego jak i pogłębić negatywne wyniki salda migracji. W roku 2015 migracje wewnętrzne napływ wyniosło 31 osób, migracje zagraniczne imigranci 1 osoba, migracje wewnętrzne odpływ 30 osób.

Tabela 5. Migracje w gminie Zawady

	Migracje wewnętrzne napływ	Migracje zagraniczne imigranci	Migracje wewnętrzne odpływ	Migracje zagraniczne emigracja	Saldo migracji wewnętrznej	Saldo migracji zewnętrznej
2014	17	3	27	-	-10	3
2013	22	0	41	-	-19	0
2012	15	1	33	-	-18	1
2011	10	0	39	-	-29	0

Źródło: Opracowano na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Podsumowując

Populacja gminy Zawady, wynosząca na koniec 2015r. 2879 mieszkańców, co jest rezultatem minimalnego wzrostu liczby ludności mieszkańców. Gmina mimo dogodnego położenia (trasa S8 oraz bliskość Białegostoku) nie przyciąga migrantów z miasta wojewódzkiego, a wręcz przeciwnie jest miejscem z którego częściej się wyjeżdża na stałe niż przybywa; Prognozowane zmiany liczby oraz struktury ludności wskazują na systematyczny spadek liczby mieszkańców gminy, w tym szczególnie osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym; Zmiany w strukturze ludności gminy, polegające na wzroście udziału osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogóle populacji, wpisują się w ogólną tendencję starzenia się społeczeństwa, co będzie miało swoje skutki w obszarze polityki społecznej i edukacji. Niestety mała liczba małżeństw oraz urodzeń na terenie gminy nie daje nadziei na poprawę sytuacji w przyszłości; Migracje, zmiana liczby i struktury ludności mogą w przyszłości stać się bardzo poważnym problemem m.in. dla finansów publicznych gminy, tracącej dochody z podatków, a stojącej w obliczu nowych wyzwań demograficznych i gospodarczych.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Zawady ma charakter rolniczy. Świadczy o tym struktura użytkowania terenu, z dominującym udziałem użytków rolnych – prawie 63% ogółu powierzchni. Wśród tych użytków ok. 61% stanowią grunty orne, nieco ponad 23% – łąki, a prawie 13% pastwiska. Wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010 w gminie Zawady funkcjonowały 633 gospodarstwa rolne (wyłącznie indywidualne), w tym 553 o powierzchni ogółem powyżej 1 ha. Blisko 32% gospodarstw stanowiły te o powierzchni ogółem 15 ha i więcej. Działalność rolną prowadziło 99% (627) ogółu gospodarstw rolnych.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosiła 16,48 ha (w tym użytki rolne 12,85 ha; użytki rolne w dobrej kulturze 12,73 ha) i była ona najwyższa wśród gmin powiatu białostockiego i zdecydowanie wyższa, niż średnia w województwie (12,16 ha).

W gminie Zawady dominują gospodarstwa uprawiające zboża. Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw w roku 2010 wynosił prawie 99%, natomiast gospodarstw uprawiających ziemniaki – nieco ponad 50%. Ogólna powierzchnia zasiewów w 2010 roku wyniosła 3954,51 ha, z czego największą część stanowiły zboża – 3181,19 ha. W gospodarstwach rolnych poza produkcją roślinną była również realizowana produkcja zwierzęca. W 416 gospodarstwach hodowane było bydło (w tym bydło krowy w 399), w 115 odbywał się chów trzody chlewnej, a w 282 odbywał się chów drobiu. W przedstawiono liczebność zwierząt gospodarskich wg PSR 2010 w gminie Zawady. Blisko 77% (485) gospodarstw rolnych na terenie gminy posiadało ciągniki. W sumie gospodarstwa posiadały 999 ciągników, co daje średnio ponad dwa ciągniki na gospodarstwo.

Prawie wszystkie gospodarstwa rolne (ponad 99%) posiadały dochody z działalności rolniczej – 627 gospodarstw. Dochody z emerytury i renty osiągało 183 gospodarstwa rolne, a dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej osiągało 51 gospodarstw. W przypadku 114 gospodarstw rolnych ich dochody uzupełniane były dochodami z pracy najemnej.

Na koniec lipca 2015 roku na terenie gminy funkcjonowało 117 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Prawie 90% zarejestrowanych podmiotów stanowiły te zaliczane do sektora prywatnego, zaś resztę (12 jednostek) stanowiły podmioty z sektora publicznego.

Zmiany liczby podmiotów gospodarki narodowej wg liczby pracujących w latach 2010 – 2014 zaprezentowano w tabeli:

Tabela 6. Liczba oraz struktura podmiotów gospodarki narodowej wg liczby pracujących w gminie Zawady w latach 2011 – 2014

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	106	111	119	117
udział podmiotów w %				
do 9 osób pracujących	95,3	94,6	95,8	95,7
10-49 osób pracujących	4,7	5,4	4,2	4,3
50-250 osób pracujących	0,0	0,0	0,0	0,0
powyżej 250 osób pracujących	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Statystyczny w Białymstoku.

W analizowanym okresie liczba podmiotów nieznacznie wzrosła z poziomu 106 w roku 2011 do 117 w roku 2014. Wzrost ten był niższy od średniej dla powiatu (17,7%), ale wyższy od średniej dla województwa – 7%. Grupę dominującą stanowią podmioty o liczbie pracujących do 9 osób. Grupa ta w analizowanym okresie zwiększyła się nie tylko w ujęciu bezwzględnym, ale także i względnym. Należy podkreślić, iż w gminie nie został zarejestrowany żaden podmiot o liczbie pracujących powyżej 50 osób, co świadczy o charakterze przedsiębiorczości na terenie gminy Zawady. Ma ona charakter indywidualnej działalności, prowadzonej przez osoby fizyczne z ograniczoną liczbą pracujących.

Wśród zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 86, co stanowiło 73,5% ogółu podmiotów. Na koniec lipca 2015 roku w gminie zarejestrowanych było 9 spółek, w tym 1 spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Największa liczba podmiotów działała w sekcji Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (G)– 29,9%, następnie w sekcji Budownictwo (F) – 11,9% oraz sekcji Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (A)– 10,3% (por. tabela 4). W gminie Zawady nie były zarejestrowane podmioty z sekcji Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (D), Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (D), Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (L), Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (T) i w sekcji Organizacje i zespoły eksterytorialne (U).

Zestawienie podmiotów gospodarki narodowej wg sekcji na dzień 31.07.2015 r. zaprezentowano w tabeli:

Tabela 7. Podmioty gospodarki narodowej z terenu gminy Zawady wg sekcji PKD

ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
117	12	1	9	0	0	14	35	6	2	1	5	0	7	1	3	7	3	2	9	0	0

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Statystyczny w Białymstoku.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dominowały te same rodzaje działalności, jak w przypadku ogółu podmiotów działających na terenie gminy () – sekcja G 38,4%, sekcja F 15,1% i sekcja A prawie 13%.

Tabela 8. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg sekcji PKD (stan na dzień 31.03.2015)

ogółem	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U
86	11	1	7	0	0	13	33	6	0	1	4	0	7	1	0	0	2	0	0	0	0

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Statystyczny w Białymstoku.

Analiza przedmiotu działalności podmiotów zarejestrowanych w gminie Zawady pod względem sekcji PKD, wskazuje, że ich domeną jest działalność usługowa.

Przedstawione dane charakteryzują poziom przedsiębiorczości w gminie Zawady. Poniżej przedstawiono dane z tego zakresu dla gminy na tle pozostałych gmin powiatu białostockiego i województwa podlaskiego. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Zawady (wg stanu na 31.12.2014 r.) w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ukształtowała się na poziomie , gdy w

powiecie białostockim relacja ta wynosiła 408, zaś w województwie 825.

Opisana sytuacja w zakresie liczby podmiotów determinuje sytuację na rynku pracy. Wobec niewielkiej liczby podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, w roku 2014 łącznie pracowało 98 osób. Jednocześnie charakter gminy (rolniczy) powoduje, że liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne, jest stosunkowo niewielka w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu białostockiego.

Liczbę osób bezrobotnych w gminach powiatu białostockiego zaprezentowano w tabeli:

Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych w gminach powiatu białostockiego w latach 2010-2014

Jednostka terytorialna	ogółem					w tym kobiety				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Choroszcz	588	646	724	711	661	268	297	301	296	263
Czarna Białostocka	777	762	797	796	631	378	386	386	390	333
Dobrzyniewo Duże	374	382	400	448	373	158	185	164	191	164
Gródek	476	495	453	452	394	213	247	198	187	160
Juchnowiec Kościelny	709	724	840	833	712	329	331	362	344	308
Lapy	1 842	1 630	1 715	1 695	1 513	785	709	712	693	650
Michałowo	455	434	493	517	435	192	199	209	218	199
Poświętne	175	161	179	189	178	78	80	94	102	88
Supraśl	708	757	831	819	726	310	333	335	340	278
Suraż	96	106	103	107	100	39	46	48	44	39
Turośń Kościelna	250	254	276	284	272	115	119	119	126	115
Tykocin	226	254	291	324	247	98	104	122	142	110
Wasilków	803	843	910	956	837	365	393	432	415	392
Zabłudów	502	519	567	571	494	206	229	227	218	203
Zawady	73	86	79	86	66	38	41	37	41	32

Źródło: Bank Danych Lokalnych, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks.

W gminie Zawady w latach 2011 i 2013 odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych, natomiast w latach 2012 i 2014 nastąpił spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do poziomu 66 osób. Wśród bezrobotnych we wszystkich analizowanych latach dominują mężczyźni. Najwyższy udział kobiet w strukturze bezrobotnych miał miejsce w roku 2011 i 2013 – było to blisko 48%.

W strukturze bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Znaczną grupę bezrobotnych stanowią również osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, jak też zasadniczym zawodowym. W analizowanym okresie najmniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Bezrobocie wg poziomu wykształcenia, w podziale na kobiety, osoby niepełnosprawne i bez kwalifikacji zawodowych zaprezentowano w tabeli:

Tabela 10. Liczba bezrobotnych wg poziomu wykształcenia w gminie Zawady w latach 2011– 2014

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	Bez kwalifikacji zawodowych	Bezrobotni niepełnosprawni
2011				
Wyższe	9	3	-	1
Policealne i średnie zaw.	15	7	1	1
Średnie ogólne	12	9	9	0
Zasadnicze zawodowe	16	9	0	0
Gimnazjalne i poniżej	34	13	24	0
2012				
Wyższe	11	5	-	0
Policealne i średnie zaw.	19	9	1	1
Średnie ogólne	6	4	5	0
Zasadnicze zawodowe	17	8	0	0
Gimnazjalne i poniżej	26	11	20	0
2013				
Wyższe	11	6	-	1
Policealne i średnie zaw.	21	10	3	1
Średnie ogólne	4	4	3	0
Zasadnicze zawodowe	18	9	1	0
Gimnazjalne i poniżej	32	12	25	1
2014				
Wyższe	3	1	-	1
Policealne i średnie zaw.	18	9	3	1
Średnie ogólne	5	4	4	0
Zasadnicze zawodowe	9	4	2	0
Gimnazjalne i poniżej	31	14	24	0

Źródło: Dane udostępnione przez Urząd Gminy Zawady.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku, na koniec 2014 roku procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Zawady ukształtował się na poziomie 3,7% i był to najniższy udział wśród gmin powiatu białostockiego.

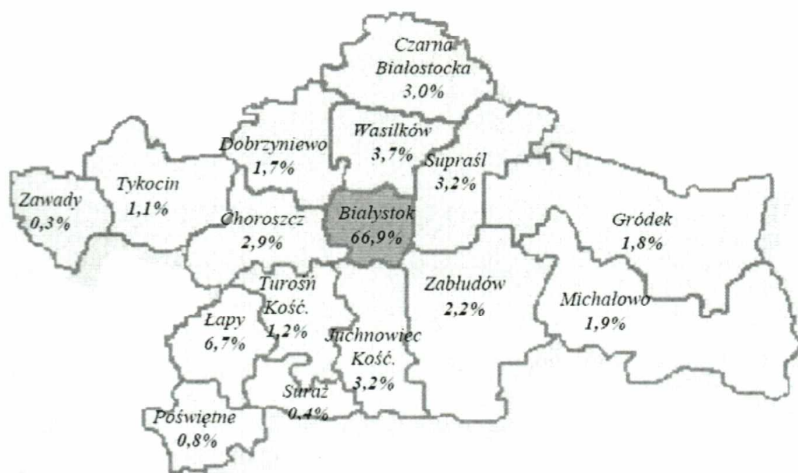
	liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)
Chroszcz	7,0
Czarna Białostocka	8,4
Dobrzyniewo Duże	6,7
Gródek	11,9
Juchnowiec Kościelny	7,1
Łapy	10,4
Michałow	10,3
Poświętne	8,1
Supraśl	7,7
Suraż	8,2
Turośń Kościelna	7,3
Tykocin	6,2
Wasilków	8,5
Zabłudów	6,8
Zawady	3,7

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku w 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy, Białystok 2015, s. 4.

W gminach objętych działaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku dominująca liczba zarejestrowanych bezrobotnych występuje mieście Białymstoku (66,9%). Udział liczby bezrobotnych z terenu gminy Zawady to zaledwie 0,3%.

Procentowy udział bezrobotnych w poszczególnych gminach objętych działaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych został zaprezentowany na rysunku:

Rysunek nr 2. Udział bezrobotnych w poszczególnych gminach objętych działaniem Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych

Źródło: Informacja o sytuacji na rynku pracy Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku w 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy, Białystok 2015, s. 4.

zabytkowym murem będący własnością parafii. Baza turystyczna w regionie wciąż wymaga rozbudowy.

W gminie Zawady i dominuje i utrzymuje się stale na wysokim poziomie usług rolnictwohodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego, z dobrymi rynkami zbytu. Wśród prywatnych

W gminie Zawady (Ogólna)

W gminie Zawady (Ogólna) hodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego, z dobrymi rynkami zbytu. Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych aż 96% to małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne do 9 osób. Na terenie gminy 219 osób fizycznych prowadziły działalność gospodarczą, wśród nich największą grupę stanowią usługi handlowe, budowlane, transportowe i gastronomiczne. Na terenie Gminy Zawady występuje niski poziom (10,3 % w roku 2010, 9,1% w roku 2014) bezrobocia rejestrowanego, który można określić w miarę stałym – wahania 1 % na przestrzeni ostatnich czterech lat. Należy dbać o utrzymanie minimalnego bezrobocia, a także poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka. Wśród osób bezrobotnych w grupach ryzyka przeważają osoby młode w wieku 18-34 lata, bez stażu i ze stażem pracy do 1 roku, posiadający wykształcenie zawodowe i niższe. **Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni długotrwale powyżej 24 miesięcy**, bez prawa do zasiłku - ich liczba sukcesywnie wzrasta. Należy również dokonać diagnozy lokalnej obszar bezrobocia agrarnego w celu rozpoznania zjawiska i zaplanowania działań niezbędnych w tym obszarze. Szansą dla gminy może być rozwój turystyki i agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego. Powiat Białostocki oferuje przyjeźdnym wiele pensjonatów agroturystycznych o najróżniejszych standardach, które powinny zadowolić nawet najbardziej wymagającego turystę przyjeżdżającego na wczasy.

3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono informację jednocześnie o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

3.1 EDUKACJA I KULTURA

Gmina Zawady jest organem prowadzącym placówki wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe oraz gimnazjum. Organem pełniącym nadzór pedagogiczny jest Podlaski Kurator Oświaty. Rozmieszczenie przestrzenne istniejących placówek szkolnych jest prawidłowe. Miejscowości gminne znajdują się w odległości mniejszej niż 3-15 km od najbliższej szkoły. W

Podsumowanie i prognozy

Analiza zasobów oraz uwarunkowań wskazuje, że na obszarze gminy Zawady istnieją dobre warunki dla rozwoju turystyki i wypoczynku. Do najważniejszych czynników decydujących o tym należy zaliczyć:

- bogate zasoby przyrodnicze i rekreacyjne: duże zalesienie, wysoki udział powierzchni wód otwartych, unikalne w skali Europy tereny bagienne, położenie między dwoma parkami (Narwiański Park Narodowy, Biebrzański Park Narodowy) w pobliżu Puszczy Knyszyńskiej;
- dobrze zachowane, bogate środowisko dziedzictwa historyczno – kulturowego, niezbędne dla rozwoju krajoznawstwa;
- potencjał w zakresie rozbudowy bazy turystyki, wypoczynku i gastronomii;
- potencjał w zakresie komunikacji i dostępności dla turystów z uwagi na i przebiegającą przez gminę drogę krajową (trasa S8);
- szlaki turystyczne, na które składają się szlaki: kajakowe, rowerowe, piesze.

Do atrakcji turystycznych regionu, stanowiących połączenie oferty wypoczynkowej i edukacyjnej, w szczególności należy Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Skrętowej Górze, który zapewnia bezpłatne szkolenia z zakresu edukacji ekologicznej. Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Strękowej Górze leży w otulinie Narwiańskiego i Biebrzańskiego Parku Narodowego, które łączy rzeka Narew. Ma swą siedzibę w budynku po zlikwidowanej szkole podstawowej, gdzie od 2006 r. podejmowane są różne działania organizowane przez organizacje pozarządowe. W latach 2009 – 2010 przeprowadzono gruntowny remont pomieszczeń Ośrodka współfinansowany z regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Uchwałą Nr XI/98/11 Rady Gminy Zawady z dnia 29 grudnia 2011 r., powołano jednostkę budżetową o nazwie Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Strękowej Górze. Działalność Edukacyjną w Ośrodku rozpoczęto w dniu 16 lutego 2012 r.

Turyści chcący poznać kulturę i tradycję gminy Zawady mogą również odbyć podróż rowerowym szlakiem krzyży i kapliczek przydrożnych. Szlak wiedzie przez malownicze tereny gminy Zawady poprzez pola, lasy, łąki i tereny nadrzeczne (Narew) wzdłuż dróg (gruntowych i asfaltowych) obok przydrożnych krzyży i kapliczek oraz kościołów (Kołaczkki - 1743 r.). Na szlaku znajdują się tablice informacyjne oraz miejsca do rekreacji (wiaty, ogniska). Atrakcyjność bazy turystycznej gminy Zawady zwiększyła się po utworzeniu Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Skrętowej Górze, oferującego tanią bazę noclegową. Poza Ośrodkiem funkcjonuje tu hotel prywatny w Nowych Chlebiotkach posiadający 30 miejsc noclegowych. W planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczony jest teren istniejącej i projektowanej zieleni parkowej, który będzie pełnił funkcję wypoczynkową i rekreacyjną. Jest to teren ogrodzony

zabytkowym murem będący własnością parafii. Baza turystyczna w regionie wciąż wymaga rozbudowy.

W gminie Zawady i dominuje i utrzymuje się stale na wysokim poziomie usług rolnictwohodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego, z dobrymi rynkami zbytu. Wśród prywatnych podmiotów gospodarczych aż 96% to małe przedsiębiorstwa, z reguły rodzinne do 9 osób. Na terenie gminy 219 osób fizycznych prowadziły działalność gospodarczą, wśród nich największą grupę stanowią usługi handlowe, budowlane, transportowe i gastronomiczne. Na terenie Gminy Zawady występuje niski poziom (10,3 % w roku 2010, 9,1% w roku 2014) bezrobocia rejestrowanego, który można określić w miarę stałym – wahania 1 % na przestrzeni ostatnich czterech lat. Należy dbać o utrzymanie minimalnego bezrobocia, a także poszukiwać efektywnych rozwiązań wobec osób z grup ryzyka. Wśród osób bezrobotnych w grupach ryzyka przeważają osoby młode w wieku 18-34 lata, bez stażu i ze stażem pracy do 1 roku, posiadający wykształcenie zawodowe i niższe. **Wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni dłużej powyżej 24 miesięcy**, bez prawa do zasiłku - ich liczba sukcesywnie wzrasta. Należy również dokonać diagnozy lokalnej obszar bezrobocia agrarnego w celu rozpoznania zjawiska i zaplanowania działań niezbędnych w tym obszarze. Szansą dla gminy może być rozwój turystyki i agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego. Powiat Białostocki oferuje przyjezdnym wiele pensjonatów agroturystycznych o najróżniejszych standardach, które powinny zadowolić nawet najbardziej wymagającego turystę przyjeżdżającego na wczasy.

3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych poniżej obszarów diagnostycznych umieszczono informację jednocześnie o tych właśnie instytucjach. Taki opis stanowi prezentację rzeczywistego stanu zarówno potrzeb, jak i infrastruktury oraz kapitału społecznego.

3.1 EDUKACJA I KULTURA

Gmina Zawady jest organem prowadzącym placówki wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe oraz gimnazjum. Organem pełniącym nadzór pedagogiczny jest Podlaski Kurator Oświaty. Rozmieszczenie przestrzenne istniejących placówek szkolnych jest prawidłowe. Miejscowości gminne znajdują się w odległości mniejszej niż 3-15 km od najbliższej szkoły. W

2003 r., uchwałą Rady Gminy Zawady utworzono Zespół Szkół w Zawadach, będący jednostką budżetową, składający się z Publicznej Szkoły Podstawowej w Zawadach i Publicznego Gimnazjum w Zawadach. Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwie szkoły podstawowe: w Zawadach przy Zespole Szkół i w Konopkach Pokrzywnicy – Publiczna Szkoła Podstawowa prowadzona przez Stowarzyszenie „Eduktor” w Łomży. Zgodnie z danymi Urzędu Statystycznego w Białymstoku struktura placówek edukacyjnych na terenie gminy Zawady w latach 2010 – 2014 pozostaje niezmienna. Poniżej przedstawione zostało zestawienie placówek edukacyjnych z uwzględnieniem ilości uczniów uczęszczających do placówek edukacyjnych w kolejnych latach.

Tabela 12. Placówki edukacyjne na terenie gminy Zawady i wykaz ilościowy uczniów

Rodzaj placówki edukacyjnej	2010/2011	2012/2013	2013/2014
Placówki wychowania przedszkolnego	4	4	4
	62	72	72
Szkoły podstawowe	2	2	2
	177	159	148
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
	132	114	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku (*Statystyczne Vademecum Samorządowca 2014*)

Działania profilaktyczne prowadzone przez szkołę:

Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki zachowań problemowych uczniów, uzależnień, zaburzeń komunikacji społecznej.

- Prowadzenie zajęć wychowawczych w klasach IV- VI, I- III gimnazjum dotyczących zmniejszenia zjawisk agresji i przemocy wśród uczniów.
- Przyłączenie się do ogólnopolskiej kampanii dotyczącej: „Przeciwdziałania Mowie Nienawiści w sieci” i Internetowej Kampanii na rzecz Praw Człowieka. Zajęcia dotyczące poznania siebie „Jaki jestem oto jest pytanie”.
- Profilaktyka dydaktyczno- wychowawcza, tworzenie przyjaznego środowiska w szkole. Współpraca rodziców z pedagogiem kierowanie uczniów na badania do poradni PP. Zapewnienie pomocy w nauce dzieciom słabszym,
- Stworzenie uczniom możliwości uczestnictwa w kołach zainteresowań,
- Informowanie rodziców o rodzajach i formach pomocy,
- Zapoznanie uczniów z obowiązkami i regulaminami: zapoznanie na godzinach wychowawczych ze Statutem, WZO.

- Tworzenie bezpiecznego, wolnego od uzależnień środowiska wychowawczego szkoły: Informowanie o sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu uczniów, kontrola zachowań uczniów w czasie przerw, organizowanie spotkań z funkcjonariuszami do spraw nieletnich i ruchu drogowego, zapoznanie uczniów z punktami statutu dotyczącymi zakazu używania środków uzależniających i opuszczania budynku szkoły podczas zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych, przeprowadzenie szkoleń na kartę rowerową i motorowerową, współpraca z policją i Ośrodkiem pomocy społecznej.
- Prowadzenie zajęć dotyczących radzenia ze złością, agresją i przemocą oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych - warsztaty „Jak radzić sobie z przemocą, agresją i złością”. Konflikty w grupie rówieśniczej. Uświadamianie zagrożeń wynikających z zachowań agresywnych
- Promowanie zdrowego stylu życia- Zajęcia wychowawcze, zajęcia z pedagogiem dotyczące szkodliwości dymu nikotynowego, zażywania dopalaczy a także zasadach przestrzegania higieny osobistej. Warsztaty dotyczące: Zagrożeń i pułapek współczesnego świata(kl III gim), konkurs- „Dopalaczom mówimy nie”- poznajemy skutki zażywania dopalaczy. Rozumienie znaczenia wpływu otoczenia na ludzkie reakcje i zachowania.
- Zaburzenia emocjonalne- Motywacja- „co to jest i po co?. Sposoby radzenia sobie ze stresem. Ja w sytuacjach trudnych. Śmierć osoby bliskiej. Szukanie sensu życia”. Zbieranie informacji o własnym rozwoju psychofizycznym.
- Asertywność- „ Jaki jestem?- Oto jest pytanie”. Uświadomienie uczniom, że doświadczenia życiowe wpływają na naszą asertywność, na to kim jesteśmy.

Udział w programach:

Ogólnopolski program dotyczący:

- „Przeciwdziałania mowie nienawiści w sieci”, Internetowa Kampania na temat Praw Człowieka
- Program „ Trzymaj form”.
- Program „ Dzieciństwo bez próchnicy”.
- Program „ Moje drugie śniadanie- to zdrowa przekąska”.
- Program „ Żyj smacznie i zdrowo”.

Zespół Szkół w Zawadach organizuje dla uczniów kolonie letnie i zimowe, wycieczki jedno i dwu dniowe, wyjazdy do kina i teatru. Szkoła współpracuje z Posterunkiem Policji w Choroszczy, Gminną Biblioteką Publiczną w Zawadach, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Zawadach, Lokalnym Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania

Problemów Alkoholowych w Zawadach.

Życie kulturalne gminy Zawady jest skoncentrowane wokół Gminnej Biblioteki Publicznej, która jest obecnie jedyną instytucją kultury na tym terenie. W 2001 r. zlikwidowany został gminny ośrodek kultury. Gminna Biblioteka Publiczna powstała 16 stycznia 1949 r. Początkowo funkcjonowała jako punkt biblioteczny, następnie jako biblioteka gminna. Biblioteka ma swą siedzibę w budynku Urzędu Gminy w Zawadach i zatrudnia przeciętnie od 1 do 3 osób.

Oferta usług kulturalnych Biblioteki obejmuje:

1. udostępnianie księgozbioru;
2. organizację lekcji bibliotecznych;
3. organizację wieczorków literackich, pogadarek;
4. prowadzenie punktu dostępu do internetu – „akcja Ikonk@” – 3 stanowiska komputerowe.

Efektom procesu informatyzacji działań Biblioteki, który trwa od 2004 r., jest utworzenie w 2005 r. Gminnego Centrum Informacji w Zawadach (7 zestawów komputerowych, sprzęt biurowy, w tym fax, xero, drukarka, skaner) oraz ustanowienie w 2008 r. Centrum Kształcenia na Odległość na Wsi, które zostało wyposażone w 10 komputerów (w tym 1 laptop), sprzęt do obsługi niepełnosprawnych i projektor multimedialny

W ramach działalności placówki realizowane były następujące przedsięwzięcia:

- Spotkania autorskie, skierowane głównie do dzieci i młodzieży,
- Prowadzenie zajęć wokallynstrumentalnych i utworzenie Młodzieżowej Grupy Folkowej „ZAWADY plus” (wrzesień 2007- czerwiec 2011),
- Organizacja konkursów o różnorodnej tematyce i wystaw, m.in. fotograficznych,
- Powstanie Dyskusyjnego Klubu Książki w Zawadach (2010 r.),
- Organizacja imprez kulturalnych na terenie gminy Zawady,
- Organizacja zajęć plastycznych – 1 raz w tygodniu,
- Utworzenie i współpraca z Izbą Pamięci OSP w Zawadach,
- Utworzenie sali bilardowej,
- Wdrażanie programu bibliotecznego MAK+ (styczeń 2011 r.) oraz utworzenie strony internetowej - www.bpgzawady.pl – (marzec 2011r.).

Biblioteka realizowała szereg przedsięwzięć finansowanych ze środków pozabudżetowych, ponadto jej pracownicy byli autorami wielu projektów realizowanych przez inne instytucje i organizacje. Do ważniejszych działań jednostki należy zaliczyć:

- Akcja „Ikonk@” (2004 r.),
- „Utworzenie Gminnego Centrum Informacji w Zawadach” (2005 r.),

- „Ocalić od zniszczenia” (2007r.),
- „Dziedzictwo kulturowe Gminy Zawady” (2007r.– 2008r.),
- „Tradycja szansą mobilizacji zawodowej mieszkańców Gminy Zawady” (2008r.– 2009r.),
- „Klub zdrowego stylu życia”(2009r.),
- "Wspomnienie o nich Nigdy nie zaginie"(2009r.),
- „Inwestycje w kwalifikacje mieszkańców najlepszą formą podniesienia aktywności zawodowej” (2009r.– 2010r.),
- „Remont Biblioteki Publicznej Gminy Zawady” (2010r.),
- „e-Biblioteka – łatwy dostęp do informacji i zbiorów bibliotecznych” (styczeń – czerwiec 2011r.) ;
- „Rozwój życia kulturalnego Gminy Zawady poprzez organizację imprez kulturalnych” (realizacja 2010r. , rozliczenie 2011r.).

Biblioteka współorganizowała szkolenia bibliotekarzy powiatu białostockiego oraz konkurs powiatowy skierowany do czytelników z w/w terenu. Jednym z działań powierzonych Bibliotece przez gminę jest opieka nad zabytkami i cmentarzami z okresu II wojny światowej. Pracownicy Biblioteki organizują również uroczystości patriotyczne w miejscach o znaczeniu historycznym, zajmują się spisaniem historii gminy i regionu.

W ramach współpracy z OSP Zawady, pracownicy Biblioteki zajmowali się opracowaniem dziejów jednostki, które zostały opublikowane w ramach „Kroniki OSP Zawady 1926 – 2008”.

Ważne działania gminy Zawady w obszarze kultury i współpracy międzynarodowej zrealizowane zostały przez gminę w ramach projektu "Dolinami Rzek - Bezdrożami Kultury". Projekt LT-PL/053 "Dolinami rzek - bezdrożami kultury" współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Litwa - Polska 2007 - 2013. Przedsięwzięcie było realizowane przez Gminę Zawady w partnerstwie z Gimnazjum im. Jana Śniadeckiego w Solecznikach na Litwie. Działania skoncentrowane były na realizacji cyklu wydarzeń kulturalnych łączących tradycję polską i litewską z formami współczesnymi. Celem projektu było po pierwsze wzajemne poznanie młodzieży, nauczycieli oraz pracowników samorządowych i umożliwienie przyszłej współpracy typu "ludzie dla ludzi".

Cel ten realizowany był poprzez organizację:

1. międzynarodowych imprez plenerowych ("Zapusty" i "Dożynki" w Solecznikach, "Dzień Dziecka" i "Dzień Śledzia" w Gminie Zawady,
2. pokazów, warsztatów, występów dziecięcych zespołów ludowych z Solecznik i Zawad),
3. festiwalu muzycznego "Rock na Bagnie" z udziałem litewskich zespołów rockowych,

4. spotkań mieszkańców i przedstawicieli władz gminy Zawady w Rejonie Solecznickim z mieszkańcami i władzami tego Rejonu.

Projekt miał na celu edukację kulturową i ekologiczną (działanie "Tradycje kulinarne").

Realizacja powyższego celu obejmowała:

1. prowadzenie wspólnych warsztatów kulinarnych i filmowych,
2. prezentowanie tradycyjnych wyrobów kuchni litewskiej podczas imprez plenerowych;
3. opracowanie atlasu tradycji kulinarnych w polskiej i litewskiej wersji językowej oraz jego;
4. promocja w celu poszukiwania wspólnoty kulturowej,

Uzupełnienie wymiany doświadczeń kulturowych w wymiarze międzynarodowym stanowiły działania mające na celu wyeksponowanie wartości historycznej i kulturowej tradycyjnej architektury regionów partnerskich. W ramach inicjatywy dokumentowano detale architektoniczne, w celu pobudzenia zainteresowania mieszkańców po obu stronach granicy zabytkami kultury materialnej, które znajdują się w najbliższym otoczeniu oraz promocji potencjału turystycznego regionów.

Dziedzictwo kulturowe gminy Zawady przedstawiają przede wszystkim obiekty architektoniczne, włączając w to obiekty o charakterze sakralnym.

Do najważniejszych obiektów zabytkowych w tym regionie należą:

- Kościół w Ciborach Kołaczek - Kościół pierwotnie znajdował się w pobliskich Zawadach, wzniesiony w 1743 r., w 1979 r. przeniesiony z dzwonnicy do Cibor Kołaczek; Jest to obiekt pseudobazylikowy, zbudowany w konstrukcji wieńcowej na planie prostokąta, z wydzielonym prostokątnym prezbiterium, do którego przylegają zakrystia i skarbczyk. Ciekawe wnętrze kościoła, podzielone na nawy pseudo arkadami wspartymi na dwóch parach drewnianych słupów i przekryte drewnianym stropem;
- Cmentarz pokościelny w Zawadach (po kościele przeniesionym do Cibor Kołaczek), dziś z grotą N.M.P;
- Cmentarz kościelny w Zawadach z kaplicą z cegły i kamienia polnego (1784 r.) nr rej.: 347 z 22.12.1987;
- Górka Napoleona - usypana przez żołnierzy dla swego wodza, by mógł przemawiać, podczas marszu na Rosję, dziś krzyż przydrożny; zabytkowa, drewniana architektura wiejska;
- Kamienne ogrodzenie 1888 r., wcześniej otaczające kościół drewniany, z trójdzielną bramą neogotycką, z cegły, nr rej.: 347 z 22.12.1987;
- Neogotycka kaplica cmentarna z 1878 fundacji małżonków Wądołowskich, nr rej.:348 z 22.12.1987;
- Cmentarz rzymskokatolicki, 1 poł. XIX, nr rej.: 348 z 22.12.1987;

Wnioski i prognozy obszaru kultury

Z analizy potrzeb i problemów obszaru kultury w gminie Zawady wynika konieczność dalszy udział w projektach na rzecz społeczności lokalnej. Należy utrzymać więc tendencję wzrostową usług kultury oraz wziąć pod uwagę inicjatywy mieszkańców, w szczególności należy wziąć pod uwagę osoby starsze i ich sposób wykorzystania czasu wolnego oraz integracje ze środowiskiem. Główną potrzebą obszaru kultury w gminie jest zwiększenie poziomu dofinansowania lokalnych świetlic i realizowanej w niej działalności kulturalnej oraz unowocześnienie i pełne wykorzystanie bazy lokalowej.

3.2 SYTUACJA ZDROWOTNA

Usługi w zakresie ochrony zdrowia w gminie realizuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GAUDIUM” w Zawadach z siedzibą na ul. Sienkiewicza 7/1, 16-075 Zawady.

Personel służby zdrowia stanowią: lekarz, 3 pielęgniarki, położna, dentysta, pomoc stomatologiczna. Z uwagi na niskie zatrudnienie personelu medycznego zakres świadczonych usług profilaktyczno -lecniczych jest ubogi.

Stopień dostępności do usług medycznych na terenie gminy Zawady jest dość niski. Pozytywnie na sytuację wpływa niewątpliwie bliskość placówek ochrony zdrowia z siedzibą w Białymstoku. Niezależnie jednak od tego faktu dostępność usług medycznych na terenie gminy Zawady powinna ulec poprawie.

Placówka ochrony zdrowia prowadzi profilaktykę dzieci, młodzieży i osób dorosłych w podstawowej opiece zdrowotnej. Do najczęściej stosowanych form profilaktyki zdrowotnej należą:

- Indywidualne rozmowy z pacjentem przeprowadzane przez personel podczas wizyt w ośrodku zdrowia, dotyczące zachowań prozdrowotnych.
- Informacje prozdrowotne w postaci ulotek, czasopism, gazetek ściennych na terenie ośrodka zdrowia.
- Bilanse zdrowia dzieci i młodzieży.
- Badania dyspanseryjne dzieci i dorosłych.
- Program profilaktyki POCHP.
- Szczepienia profilaktyczne dzieci i dorosłych.

Organizowane okresowo we współpracy z podmiotami zewnętrznymi badania przesiewowe w kierunku osteoporozy, okulistyczne, urologiczne, diabetologiczne.

Współczesne systemy ochrony zdrowia w państwach kładą coraz większy nacisk na promocję zdrowia, której istotą jest tworzenie warunków do zachowania zdrowia poprzez oddziaływanie na postawy, styl życia i otoczenie człowieka. W Polsce można dostrzec pierwsze elementy takiego podejścia do problematyki ochrony zdrowia (jak chociażby społeczne kampanie reklamowe), jednak wciąż najważniejszym problemem pozostaje powszechna dostępność do usług medycznych i ich ciągłość.

Choroba alkoholowa i inne uzależnienia powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Zjawisko to w naszej gminie stwarza problem złożony i trudny do przezwyciężenia. Kolejnym, niepokojącym faktem jest to, iż liczba osób uzależnionych podwyższa się w szybkim tempie. Niezwykle trudno jest wskazać faktyczne dane liczbowe na temat jednostek borykających się z problemem alkoholowym. Ośrodek Pomocy Społecznej koordynuje realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

W gminie Zawady, na zlecenie Gminnej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowywany jest co roku Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii, będący załącznikiem do niniejszej Strategii. Stanowi on kluczowy dokument w rozwiązywaniu problemu alkoholizmu i narkomanii na terenie gminy. Na jego podstawie, Gmina Zawady poprzez Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z innymi podmiotami, podjęła się realizacji następujących zadań:

- prowadzenie rozmów interwencyjno-motywujących z osobami nadużywającymi alkoholu,
- prowadzenie rozmów z członkami rodzin osób z problemem alkoholowym,
- kierowanie do przeprowadzenia badań i wydania opinii psychologicznej oraz psychiatrycznej w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego,
- wdrażanie szkolnych programów profilaktycznych,
- działania terapeutyczne wobec dzieci z rodzin alkoholowych podczas kolonii i obozów z programem zajęć profilaktycznych,
- organizowanie pozalekcyjnych zajęć, w tym sportowych,
- udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe,
- objęcie pomocą w formie zorganizowania paczek bożonarodzeniowych dla dzieci z

- rodzin ubogich, wielodzietnych oraz rodzin, w których występują problemy alkoholowe.
- doposażeniu w pomoce niezbędne do prowadzenia zajęć w świetlicy szkolnej, w Zespole Szkół w Zawadach oraz Biblioteki Publicznej Gminy Zawady;
 - organizowaniu oraz dofinansowaniu imprez kulturalnych, rekreacyjnych, sportowych propagujących zdrowy styl życia (np. Dzień Rodziny, Dzień sportu);
 - wspieraniu finansowym przedsięwzięć mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia i spędzania wolnego czasu bez alkoholu i innych używek (np. finansowanie wyjazdów na basen, lodowisko, opłacanie przejazdów na zawody sportowe);
 - organizowaniu konkursów z nagrodami dotyczących zagrożeń społecznych;
 - prezentacji spektakli teatralnych o tematyce uzależnień;
 - organizowaniu zajęć rozwijających zainteresowania własne, w tym pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz zakupie pomocy dydaktycznych i doposażeniu terenów rekreacyjnych, boisk oraz placów zabaw na terenie gminy;
 - finansowaniu dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych,
 - prowadzenie edukacji społecznych na temat bezpieczeństwa na drogach.

W celu realizacji usług na rzecz osób i rodzin z problemem uzależnienia samorząd gminy współpracował z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komendą Powiatową Policji, Posterunkiem Policji w Choroszczy, Prokuraturą, Sądem Rejonowym III Wydział Rodzinny i Nieletnich, Kuratorami, Klubem Abstynenckim „Ostoja”, „Caritas Diecezji Łomżyńskiej”, Parafią Rzymskokatolicką pw. Przemienienia Pańskiego w Zawadach, Parafią Rzymskokatolicką pw. Św. Antoniego w Nowych Chlebotkach placówkami oświatowymi, ochroną zdrowia i innymi organizacjami charytatywnymi i stowarzyszeniami.

Tabela 13. Dane dotyczące postępowań prowadzonych przez GKP i RPA

Liczba:	2011	2012	2014
Wniosków, które wpłynęły do GKP i RPA	1	12	12
Przeprowadzonych rozmów motywujących do poddania się leczeniu odwykowemu	1	12	11
Skierowań do Sądu Rejonowego w Zambrowie o wydanie postanowień w przedmiocie leczenia odwykowego	0	9	0

Dane: Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zawadach

W 2015 roku do GKPiRPA wpłynęło 8 wniosków, w celu podjęcia leczenia w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Z ośmioma osobami przeprowadzono rozmowę motywującą do podjęcia leczenia odwykowego. W pięciu przypadkach podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu leczenia oraz skierowano do Sądu Rejonowego w Zambrowie o wydaniu postanowień w przedmiocie leczenia odwykowego. Od 2011r. do 2015r. 50 osób odwieziono do Izby Wyrzeźwień, 3 osoby do pomszczeń policyjnych w celu wyrzeźwienia.

Kolejnym najpowszechniejszym problemem społecznym w Polsce jest narkomania. Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych, w przywracaniu ich do normalnego życia. Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie i obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale posługiwanie się wszelkimi środkami wywołującymi euforię odurzającą. Nawykowe odurzanie się narkotykami staje się zjawiskiem masowym i groźnym dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na tle narkomanii) i mienia (rabunki, kradzieże popełnione w celu zdobycia pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego). Na terenie gminy Zawady nie wystąpiły osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu narkomanii, brak diagnozy tego zjawiska.

Wnioski i prognozy diagnostyczne obszaru zdrowia

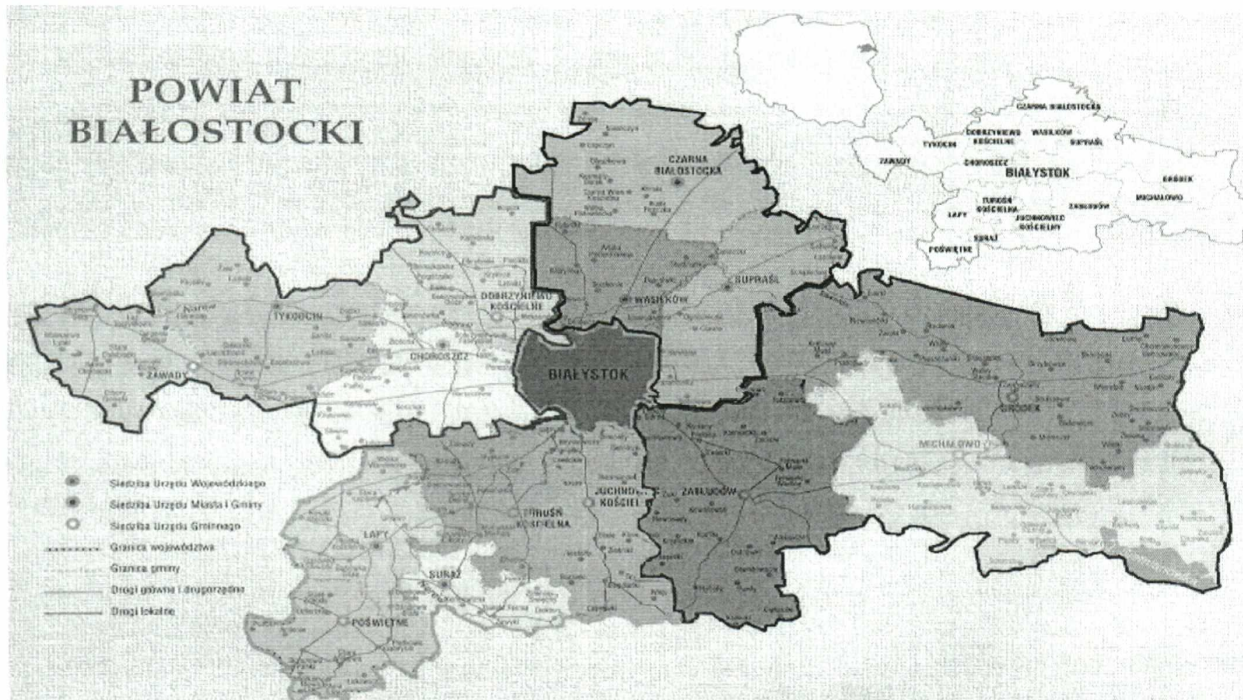
Do najważniejszych problemów zdrowotnych mieszkańców gminy należą: choroby układu sercowo– naczyniowego, choroby układu ruchu i reumatyczne, choroby endokrynologiczne (cukrzyca, choroby tarczycy), choroby nowotworowe, choroby wieku starczego. Utrzymują się wykroczenia związane ze szkodliwym używaniem alkoholu, a także interwencje i rozmowy prowadzone przez członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych. Profilaktyka uzależnień ma na celu ograniczenie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym między innymi: groźnym chorobom, infekcje, wypadki drogowe, zatrucia, przedawkowania, bezrobocie, akty agresji, próby samobójcze.

3.3 OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Na terenie każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Czynnikiem negatywnie wpływającym na stan bezpieczeństwa jest remont drogi S-8, na której, mimo nieustannych wysiłków ze strony Policji, cały czas dochodzi do tragicznych w skutkach wypadków drogowych.

Gmina Zawady objęta jest rejonem działania Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku w ramach powiatu białostockiego. Na terenie powiatu białostockiego (z wyłączeniem Miasta Białystok) funkcjonują 4 Komisariaty Policji, które nadzorują pracę 4 Posterunków Policji.

Rysunek nr 3. Podział terytorialny ze względu na rejony działania Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku.

Źródło: Komenda Miejska w Białymstoku, Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu białostockiego (z wyłączeniem miasta Białystok) za rok 2013.

Jednym z głównych zadań Policji jest poprawa stanu bezpieczeństwa ogółu społeczeństwa, zamieszkującego naszą gminę jak i przebywającego tu tylko chwilowo. W związku z tym podejmowane są różnorodne działania. Od reakcji na dane zdarzenie do działań mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom.

Dodatkowo przedstawiciele Posterunku Policji biorą udział w grupach roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego w Zawadach, zajmującej się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinach oraz w zespole ds. opracowania i monitoringu strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dzięki temu ma wpływ na to, w jakim kierunku ma rozwijać się gmina.

Współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej polega na wymianie informacji dotyczących głównie zagrożonych rodzin (np. przemocą, uzależnieniami a także ubóstwem, zamarznięciami). Dzielnicowy wspólnie z pracownikami OPS odwiedzają rodziny, dzięki czemu możliwe jest udzielenie fachowej pomocy na wielu płaszczyznach (np. porady prawne, rozmowy profilaktyczne, pomoc psychologiczna). Współpraca ta polega także na zapewnieniu bezpieczeństwa pracownikom OPS.

Stworzenie systemu efektywnego reagowania w tym zakresie stanowi obowiązek władz lokalnych, ze względu na ich bliską relację z obywatelami, co umożliwia identyfikację realnej skali zjawiska oraz podjęcie działań służących przeciwdziałaniu niepożądanym zachowaniom. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015 wiąże przeciwdziałanie problemom związanym z nałogami z ochroną przed przemocą w rodzinie. Zadania wyznaczone do realizacji w 2015 r. obejmują edukację publiczną oraz upowszechnianie informacji o numerach telefonów zaufania również w tym zakresie. Ponadto Program zakłada też szkolenie przedstawicieli grup zawodowych stykających się z przemocą domową i stałą współpracę z Policją, OSP, szkołami podstawowymi i gimnazjum, przedstawicielami służby zdrowia w zakresie działań związanych z przemocą w rodzinie.

Współpraca z OSP - Ochotniczą Strażą Pożarną (Plac Wolności 12, 16-075 Zawady) polega na podejmowaniu wspólnych działań prewencyjnych, mających na celu poprawę stanu bezpieczeństwa zarówno przeciwpożarowego jak i np. na drogach publicznych, tj. wspólne kontrole zagrożonych obiektów, przeprowadzanie spotkań uświadamiających np. na temat wypalania traw, pogadanki na temat zachowania się w trakcie różnego rodzaju zdarzeń (pożar, wypadek komunikacyjny, tonięcie).

Współpraca z Wójtem, sołtysami, społeczeństwem dotyczy przede wszystkim uzyskiwania informacji na temat zagrożeń, jakie występują w danym czasie, miejscu. Następnie wspólnie z w/w podmiotami starają się wypracować realne rozwiązania, które wcielane są w życie. Najczęściej spotykanym problemem są bezpańskie psy, niewielkie watahy przemieszczające się po terenie gminy Zawady.

Współpraca z przedsiębiorcami polega głównie na pozyskiwaniu niezbędnych funduszy oraz na wymianie informacji dot. ewentualnych zagrożeń.

Doświadczenie posiadane przez Policję w rozwiązywaniu problemów społecznych można podzielić na dwie kategorie:

Czynniki wspomagające rozwiązywanie problemów społecznych i stanowiące przeszkodę:

Czynniki negatywne – to przede wszystkim niechęć ludzi, aby im pomóc (np. alkoholik, który nie chce przestać pić, nie czuje, że jego picie to problem także dla osób, które go otaczają). Bardzo dużą przeszkodę stanowi „znieczulica” wśród społeczeństwa. Ludzie nie chcą „mieszać” się w sprawy innych – nawet, jeżeli wiedzą, że np. sąsiad bije żonę to nikt nie reaguje, nie zgłasza tego choćby anonimowo. Podobne zjawiska występują także w stosunku np. do osoby z problemem alkoholowym. Rodzina często woli utrzymać problem w ukryciu, gdyż wstydzi się tego. W dużej części społeczeństwa istnieje pewne przyzwolenie na picie, gdyż to „nic złego, przecież narkotyków nie bierze”, itp.

Czynniki pozytywne – współpraca różnych instytucji na terenie Gminy, dzięki czemu można udzielić kompleksowej pomocy, osobom, które jej potrzebują. Dobre przygotowanie pracowników tych instytucji. Wzrastająca świadomość ludzi na temat zagrożeń, sposobu, w jaki można z nimi walczyć (potrzebna jest jednak dalsza edukacja w tym zakresie). Nietypowym czynnikiem pozytywnym jest rozwój technologiczny a co za tym idzie większa dostępność do Internetu – do ludzi można, więc docierać za pomocą nowych środków (nie można do wszystkich dotrzeć „fizycznie”). Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. Programy edukacyjne kierowane przede wszystkim były do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, a także rodziców.

Spotkania z młodzieżą i rodzicami były prowadzone w ramach programów:

Piesi,
Bezpieczna droga do szkoły/domu,
Bezpieczny weekend,
Bezpieczne ferie,
Bezpieczne wakacje,
Odpowiedzialność prawna nieletnich,
Handel ludźmi,
Bezpieczny Internet – cyber przemoc,
Przemoc rówieśnicza.

Spotkania z pedagogami dotyczyły: odpowiedzialności prawnej osób nieletnich, odpowiedzialności karnej.

Programy prewencyjne dotyczyły wszystkich mieszkańców gm. Zawady a także osób przemieszczających się przez teren gminy. Realizowane były w ramach działań: Piesi, Trzeźwy poranek, Truck-Bus, Bezpieczna droga, Bezpieczna droga do szkoły/domu, Bezpieczny weekend, Nigdy nie jeżdżę po alkoholu, Nocna jazda bez celu.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc. Przemoc jest zjawiskiem wieloaspektowym. Definicja zawarta w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że przemoc w rodzinie to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 ustawy, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Można zauważyć, że nastąpił wzrost liczby zarówno faktów przemocy, jak i zastosowanych procedur. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego gminy Zawady.

Tabela nr 14. Formy pomocy udzielonej ofiarom przemocy domowej przez OPS

Rodzaj pomocy	2011	2013	2014
Liczba założonych „Niebieska Karta”	-	3	11
Liczba skierowań do Sądu o wgląd w sytuację małoletnich	-	-	1

Dane : OPS Zawady

W Gminie Zawady Uchwałą Nr XIII/136/12 Rady Gminy Zawady z dnia 28 czerwca 2012 roku został uchwalony Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Zawady na lata 2012– 2020.

Założeniem Programu jest udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na sprawców przemocy, a także podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie w oparciu o cele szczegółowe:

- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Zawady,
- Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar na terenie gminy został powołany Gminy Zespół Interdyscyplinarny, którego koordynatorem jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Zespół Interdyscyplinarny Gminy Zawady tworzą następujące podmioty:

- 1) Ośrodek Pomocy Społecznej
- 2) Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Policja,
- 4) Oświata,
- 5) Ochrona zdrowia,
- 6) Kuratorzy,
- 7) Ochotnicza Straż Pożarna (organizacja pozarządowa).

Działania Zespołu zmierzają do udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy i ich najbliższemu otoczeniu, poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu i wypracowania procedur oraz standardów.

pomocy. Na wniosek skierowany do Zespołu, Przewodniczący może zwołać grupę roboczą i uo pozostawić sprawę do rozpoznania przez Zespół.

Założeniem Programu jest udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą, oddziaływanie na sprawców przemocy, a także podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie w oparciu o cele szczegółowe:

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Głównym celem „Niebieskie Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

W 2015r. odbyło się 3 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego. Powołano 8 grup roboczych oraz kontynuowano działalność 5 grup roboczych z 2014 r. W ciągu roku odbyło się 41 posiedzeń grup roboczych. Na spotkaniach podejmowane były działania w indywidualnych przypadkach przemocy w rodzinie oraz monitorowanie sytuacji zgodnie z ustalonym planem pomocy. W 2015r. wszczęto procedurę Niebieskie Karty w 8 rodzinach. W 2015 r. w 6 rodzinach zakończono procedurę Niebieskie Karty (w tym: w 5 rodzinach z powodu ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie, w 1 przypadkach rozstrzygnięto o braku zasadności podejmowania działań). Grupy robocze ZI opracowały i realizowały plan pomocy w 8 rodzinach, w których istniało podejrzenie stosowania przemocy (NK założone w 2015r.) oraz kontynuowały realizację planu pomocy w 5 rodzinach w NK założonych w 2014 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach rozpowszechniał informacje "Powstrzymaj przemoc w rodzinie", „Co to jest przemoc w rodzinie?, Kto może być ofiarą przemocy w rodzinie?, Najczęstsze formy przemocy w rodzinie, Skutki przemocy, oraz wymienione instytucje, które mają prawny obowiązek pomocy w zatrzymaniu przemocy w rodzinie”. Upowszechniano plakat pt. „Bicie czas z tym skończyć”. Strach to nie jest sposób na wychowanie.”

Grupy robocze ZI przekazywały osobom, co, do których istniało podejrzenie, że doznają przemocy „ulotkę telefonu Niebieska Linia”, oraz adresy i numery telefonów instytucji wspierających na terenie powiatu i województwa Podlaskiego. OPS wywiesił na tablicy ogłoszeń pismo informujące o możliwości kontaktu z prokuratorem, który udziela porad ofiarom przestępstw w ramach Dni Ofiar Przestępstw, wskazując adres, godziny dyżuru i nr kontaktowy – miesiąc luty 2015r. oraz telefony zaufania, np. Niebieska Linia, Pogotowie dla ofiar przemocy w rodzinie,

Telefon zaufania dla osób dorosłych w kryzysie emocjonalnym, Policyjny telefon zaufania oraz adresy i nr telefonów placówek z terenu Gminy Zawady, które pomagają ofiarom przemocy, czy też zagrożonym przemocą.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach nie zatrudnia specjalistów do spraw poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Niemniej jednak osoby, które zgłaszają problemy w tym zakresie uzyskują pomoc i poradę od pracownika socjalnego, natomiast rodziny, w których założone są Niebieskie Karty od członków grup roboczych. Najczęściej udzielane są porady dotyczące leczenia odwykowego, konfliktów i nieporozumień rodzinnych, a także spraw majątkowych. Poradnictwo świadczone jest w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zawadach, na posiedzeniach grup roboczych, a także w miejscu zamieszkania osób podczas monitoringu w ramach procedury "Niebieskie Karty".

W przypadku zaistnienia potrzeby skorzystania z poradnictwa specjalistycznego, prawnego i psychologicznego oraz porad w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie osoby zainteresowane informowane są o możliwości bezpłatnego skorzystania z w/w poradnictwa w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Białymstoku „Punkt konsultacyjno– informacyjny dla rodzin naturalnych, zastępczych oraz adopcyjnych”, po uprzednim uzgodnieniu terminu i godziny przyjęcia. Dzieci i młodzież mogą liczyć na wsparcie Poradni Psychologiczno–Pedagogicznej w Łapach.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy Zawady czuwa również Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadach, która przeciwdziała zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych. Straż dysponują sprzętem takim jak: samochód typu „Jelcz” , i „Scania”, 2 motopompy, agregat prądotwórczy, maszt oświetlający, piły spalinowe, zestaw ratowniczy „Lucas”, 2 zestawy ratownictwa medycznego.

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, w szczególności takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze o charakterze chemiczno- ekologicznym i technicznym. Rozszerzony zakres działań wymaga przede wszystkim budowy nowego modelu strażaka ochotnika - profesjonalnego ratownika.

Najczęściej jednak strażacy biorą udział w akcjach pożarowych i akcjach ratunkowych w trakcie wypadków komunikacyjnych.

Tabela 15. Działalność Ochotniczej Straży Pożarnej w Zawadach

Rok	Pożary	Wypadki drogowe i inne zdarzenia
2011	29	4
2012	15	21
2013	7	21
2014	18	15
2015	23	16

Źródło: Dane z OSP w Zawadach

Wnioski i prognozy obszaru bezpieczeństwa w gminie

Występują korzystne trendy w materii dynamiki przestępczości oraz wykroczeń na terenie gminy. Zdarzenia pożarowe utrzymują się na tym samym poziomie. Należy zadbać o zmniejszenie zdarzeń pożarniczych poprzez poprawę świadomości P/poż i edukacji. Należy dążyć, we współpracy z samorządami, do osiągnięcia stanu, aby we wszystkich jednostkach OSP był spełniony warunek wymaganej liczby ratowników spełniających kryteria udziału w bezpośrednich działaniach ratowniczych. Nastąpił wzrost faktów przemocy. Jednak wydaje się, że na jawność liczb wpływa edukacja społeczna, dostępność pomocy i specjalistów, w tym Zespołu Interdyscyplinarnego. Należy utrzymać i rozszerzyć formy wsparcia rodzinie, w tym ośrodki/punkty specjalistyczne, a także dobre funkcjonowanie Zespołu interdyscyplinarnego.

Realizacja powyższych zamierzeń powinna przynieść wymierne skutki w postaci dalszego podniesienia stanu bezpieczeństwa stanu i porządku publicznego na terenie gminy Zawady.

3.4 OBSZARY SPOŁECZNE

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach, który jest jednostką organizacyjną, utworzona na podstawie uchwały Nr 38/X/II90 Gminnej Rady Narodowej w Zawadach z dnia 6 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawadach. Przedmiotem działania Ośrodka jest realizacja zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Pracą Ośrodka kieruje kierownik, który reprezentuje go na zewnątrz. Zwierzchnikiem służbowym kierownika jest Wójt Gminy Zawady. Kierownik Ośrodka jest pracodawcą w

rozumieniu przepisów kodeksu pracy oraz służbowym przełożonym wszystkich pracowników Ośrodka, w skład, których wchodzi:

1. Specjalista pracy socjalnej,
2. Pracownik socjalny,
3. Aspirant pracy socjalnej,
4. Asystent rodziny,
5. Samodzielny referent ds. zasiłków rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
6. Główny księgowy,

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach realizuje swe zadania na podstawie:

1. ustawy o pomocy społecznej,
2. ustawy o świadczeniach rodzinnych,
3. ustawy o osobach uprawnionych do alimentów,
4. ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
5. ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
6. ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
7. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
8. ustawa o Karcie Dużej Rodziny,
9. ustawa pomoc Państwa w wychowaniu dzieci,
10. ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
11. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
12. ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
13. przepisów dotyczących samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej
14. społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych ,
15. ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
16. ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
17. przepisów wykonawczych do ustaw, oraz statutu.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków:

1. budżetu gminy (realizacja zadań własnych),
2. dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych gminie),
3. dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych, funduszy

w realizacji zadań pomocy społecznej, Ośrodek Pomocy Społecznej, w szczególności w
względzie realizowanie integracji społecznej i jej polityki współdziała z wieloma jednostkami i
instytucjami, a także z organizacjami pozarządowymi, również tymi posiadającymi status
organizacji pożytku publicznego, a w szczególności ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Edukacji,
Rehabilitacji, Wsparcia Społecznego i Samorządności „Szansa” w Zambrowie, Stowarzyszenie
Bank Żywności Suwałki- Białystok,

W celu efektywności działań Ośrodek Pomocy Społecznej na co dzień współpracuje z
Sądem Rejonowym w Zambrowie oraz Sądem Okręgowym w Łomży, Prokuraturą Rejonową w
Zambrowie, Kuratorami Zawodowymi i społecznymi, dzielnicowymi Posterunku Policji w
Choroszczy, Komisariatem w Łapach i Komendą Powiatową Policji w Białymstoku, Komornikami
Sądowymi z terenu całego kraju, ze szpitalami w Choroszczy, Wysokim Mazowieckiem, Łomży,
Białymstoku oraz Szpitalem Psychiatrycznym w Choroszczy, z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym
w Ciechanowcu, z Zakładem Pielęgnacyjno-Opiekuńczym w Dworakach Staśkach, domami
pomocy społecznej województwa podlaskiego i województw ościennych, Powiatowym Centrum
Pomocy Rodzinie w Białymstoku, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Stopniu
Niepełnosprawności w Białymstoku, ośrodkami pomocy społecznej z terenu całego kraju, Gminną
Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wojewódzkim Ośrodkiem
Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży i Choroszczy, Poradnią Uzależnień i Współzależnień
w Zambrowie, Choroszczy, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Łapach, Parafią Rzymsko-
Katolicką w Zawadach oraz Nowych Chlebiotkach, „Caritas” w Zambrowie, Zakładem Karnym w
Grądach Woniecko, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą w Supraślu, szkołami podstawowymi,
gimnazjum, specjalnymi ośrodkami, bursami i szkołami ponadgimnazjalnymi, z lekarzami
rodzinnymi i pielęgniarkami, z przedstawicielami Przedsiębiorstwa z przedstawicielami
ochotniczych straży pożarnych, a także z radnymi i sołtysami z terenu naszej gminy.

Do innych obowiązków Ośrodka należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Ponadto obowiązujący system pomocy społecznej oraz ustawa o wspieraniu rodziny
i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie w dnia 01.01.2012 r. nałożyły na gminy
obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci oraz zadania specjalistyczne takie
jak poradnictwo rodzinne, zapewnienie opieki i wychowania dzieci poza rodziną oraz finansowanie
pieczy zastępczej. Pomoc świadczona rodzinom przez OPS w Zawadach pozwala w większości

przypadków na utrzymanie dzieci w środowiskach domowych, jedynie w kilku przypadkach dzieci zostają w skrajnie trudnych sytuacjach, kiedy ich życie jest zagrożone przekazane do interwencyjnego wsparcia w instytucjach rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela 16. Dzieci w pieczy zastępczej w gminie Zawady

	2011 rok	2013 rok	2014 rok
Dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo wychowawczych	0	2	2
Rodzinnej pieczy zastępczej	0	0	0
Dzieci zgłoszone do adopcji	0	0	0
Prowadzone programy edukacyjne, prewencyjne	0	0	0

Dane: Powiatowe Centrum pomocy Rodzinie w Białymstoku

Gmina nie posiada własnej infrastruktury pomocowej w postaci domów pomocy społecznej, noclegowni, mieszkań chronionych oraz innych placówek wsparcia. Zadania pomocy realizuje w oparciu o zasoby gmin ościennych, wykazując się przy tym oszczędnością i racjonalnością w stosunku do potrzeb. Wykorzystuje na rzecz rodzin 11 mieszkań komunalnych, będących w dyspozycji gminy, natomiast występuje brak mieszkań socjalnych.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym w postaci pracy socjalnej utrzymuje się na podobnym poziomie.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloprotblemowe (jednocześnie w rodzinie występuje np. ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność). W związku z tym jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wspieranie rodziny.

Tabela 17. Wskaźnik korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

rok		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
liczba osób w rodzinach, którym decyzją przyznano świadczenie	1.	215	251	252	277	325	350	382	365	365
liczba mieszkańców	2.	3066	3039	3052	3046	3011	2944	2920	2904	2911

wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców w 1 / w2 x 1000	3	70,12	82,59	82,56	90,93	107,93	118,90	130,82	125,68	125,38
---	---	-------	-------	-------	-------	--------	--------	--------	--------	--------

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach – Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok dla gminy Zawady

Tabela 18. Korzystający z pomocy społecznej (bez świadczeń rodzinnych)

2011		2012		2014	
Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach	Liczba rodzin	Osoby w rodzinach
86	325	98	362	102	352

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach – Ocena zasobów pomocy społecznej za 2014 rok dla gminy Zawady

Proces poznawania sposobów funkcjonowania systemu pomocy społecznej w szczególności w jednostkach samorządowych mówi o klientach i powodach korzystania z pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Pomoc społeczną udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu, które określa w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia powody udzielania pomocy i ilość świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawadach w przekroju ostatnich trzech lat.

Tabela 19. Powody przyznawania pomocy

Przyczyny udzielania pomocy	ROK 2012		ROK 2013		Rok 2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	79	300	81	305	86	335
Bezdomność	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22	-	28	-	34	-
W tym: Wielodzietność	14	-	20	-	28	-
Bezrobocie	34	118	37	111	29	94
Niepelnosprawność	18	46	18	61	20	56
Długotrwała lub ciężka choroba	48	166	50	185	49	174

Bezradność ogółem:	20	66	32	116	77	301
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	0	0	1	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	1	1	0	0
Zdarzenie losowe	3	11	1	7	1	4
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	1	1	1	0	0

Dane: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zawadach

W latach 2012-2014 najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc **było ubóstwo** (ok. 86 rodzin - czyli w 2014 r. to aż 335 osób) oraz długotrwała choroba. Utrzymującą się grupą wymagającą wsparcia są **rodziny wykazujące bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, długotrwanie przewlekle chore**. W roku 2015 wystąpiło wzrost osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Grupy te stanowią podstawowych odbiorców planowanych działań w kolejnym okresie strategicznym opracowywanego dokumentu. Zadania OPS- praca socjalna, działania specjalistyczne (asystentura) będą kierowane więc do tychże rodzin i osób.

Warto podkreślić, że w tej grupie około 70% rodzin korzysta z pomocy społecznej długotrwanie.

Analiza danych pozwala stwierdzić, iż najczęściej udzielaną formą pomocy są świadczenia finansowe pomocy społecznej- zasiłki okresowe i celowe. Drugą w kolejności były na przestrzeni lat świadczenia niepieniężne- dożywianie, najmniej rodzin skorzystało jedynie z poradnictwa, wsparcia w kryzysie rodzinnym.

Wnioski i prognoza obszaru pomocy społecznej

Pomoc społeczna w gminie Zawady była podczas ostatnich pięciu lat adresowana w pierwszej kolejności do osób w wieku produkcyjnym. Znaczną część grupy odbiorców pomocy społeczne stanowiła młodzież oraz dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym, którym dofinansowano obiady w szkołach i przedszkolach. 345 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2015, co stanowi 13,16 % całej liczby mieszkańców gminy, liczba osób na przełomie trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Główną przyczyną korzystania z pomocy instytucji przez rodziny jest ubóstwo, długotrwała choroba, bezrobocie i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej są najczęściej wieloproblemowe. W związku z tym, jest większe zapotrzebowanie na wzmożoną pracę socjalną oraz wsparcie rodziny, dodatkowe

wiek, chorobę lub niepełnosprawność w gminie.

ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Podjęcie decyzji najbliższej obywateli należało do fundamentów budowania polityki unijnej od początku stosowania zasady subsydiarności (pomocniczości). W chwili obecnej, zgodnie z programowaniem przewidzianym do 2020 r. (w tym Program Europa dla Obywateli), duża waga przykładana jest do działań służących pobudzeniu inicjatyw obywatelskich. Szczególnie istotną kwestią jest podjęcie wysiłków w celu zaangażowania obywateli Unii w proces decyzyjny, zarówno na poziomie unijnym, jak i krajowym. Z tego punktu widzenia współpraca pomiędzy organami władzy centralnej i lokalnej, a organizacjami pozarządowymi jest wymogiem koniecznym.

Ogólne ramy współpracy z organizacjami pozarządowymi w gminie Zawady określa Roczny program współpracy uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234 poz. 1536, z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 205, poz. z 1211, Nr 209, poz. 1244). Obowiązujący obecnie program, przyjęty został przez Radę Gminy Zawady w dniu 26 marca 2015 r. (Uchwała Nr III/28/15, w sprawie przyjęcia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi na rok 2015).

Roczny program współpracy przewiduje realizację następujących celów szczegółowych:

- poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy Zawady,
- prezentacja dorobku sektora i promowanie jego osiągnięć,
- wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych.

Do zadań priorytetowych samorządu gminnego w 2015 r. zaliczone zostały zadania z zakresu:

- podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej oraz ochrona dziedzictwa kulturowego,
- ochrony i promocji zdrowia,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,

- upowszechniania kultury fizycznej i sportu, w tym sportu kwalifikowanego,
- przeglądu imprez artystycznych i promocji gminy,
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- alternatywnych form edukacji, w tym edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem.

Zlecenie realizacji zadań gminy Zawady organizacjom pozarządowym odbywa się poprzez powierzenie wykonania zadań publicznych lub wspieranie ich wykonania. O dofinansowanie na realizację zadań w ramach współpracy mogą się ubiegać wyłącznie organizacje prowadzące działalność na rzecz mieszkańców gminy Zawady, które zaspokajają ich ważne potrzeby. Ogłoszenia o konkursach są zamieszczane: na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Zawady, w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Zawady oraz na oficjalnej stronie internetowej Gminy Zawady (<http://www.zawady.pl/>). Dodatkowo wszystkie organizacje z terenu gminy Zawady są informowane pisemnie o ogłaszanych konkursach ofert.

Tabela 20 Stowarzyszenia i fundacje działające na terenie gminy Zawady

Lp.	NGO	CELE I OBSZARY DZIAŁAŃ
	<p>Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania "Brama Na Bagna" Strękowa Góra 24 16-075 Strękowa Góra Polska gmina: Zawady powiat: białostocki województwo: podlaskie Tel.: 85 738 43 33 Faks: 85 738 14 84 Rok powstania: 2008 Rejestry Krajowy Rejestr Sądowy - nr KRS: 0000320819 Główny Urząd Statystyczny - nr REGON: 200249880 Urząd Skarbowy - nr NIP: 966- 19-79-557</p>	<p>Obszary działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność międzynarodowa, wspólnoty lokalne, aktywność społeczna, • Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, • Działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego i lokalnego, • Aktywizowanie ludności wiejskiej, • Opracowywanie, konsultowanie i aktualizacja lokalnej strategii.

<p>Strękowa Góra 24 16-075 Strękowa Góra Polska gmina: Zawady powiat: białostocki województwo: podlaskie Adres do korespondencji: Stowarzyszenie Alternatywnych Sportów Rekreacji i Turystyki "Integra" Kraszewskiego 4/1, 16-001 Kleosin Tel.: 85 738 43 33, 885 509 575 Faks: 85 738 43 33 E-mail: integra@integra.org.pl, linto@poczta.onet.pl Strona: www.integra.org.pl</p> <p>Rok powstania: 2007</p> <p>Rejestry Krajowy Rejestr Sądowy - nr KRS: 0000281245 Główny Urząd Statystyczny - nr REGON: 200147702 Urząd Skarbowy - nr NIP: 966-18-98-528</p> <p>Przynależność do związków, porozumień, sieci Należy do: Lokalna Organizacja Turystyczna "Brama na Bagna"</p>	<p>Nauka, kultura, ekologia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie Sport, turystyka, wypoczynek - Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, - Turystyka i krajoznawstwo, - Wypoczynek dzieci i młodzieży.
<p>Stowarzyszenie Miłośników Rozwoju Wsi Targonie Wielkie 51 16-075 Targonie Wielkie Polska gmina: Zawady powiat: białostocki województwo: podlaskie</p>	<p>Misja Głównym celem jest prowadzenie Publicznej Szkoły Podstawowej w Targoniach Wielkich, zapewnienie edukacji na wysokim poziomie w sposób efektywny i interesujący dla uczniów.</p> <p>Obszary działań Nauka, kultura, ekologia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i

<p>Tel.: 85 714 00 59 Strona: www.bramanabagna.pl Rok powstania: 2003 Rejestry Krajowy Rejestr Sądowy - nr KRS: 0000156465 Główny Urząd Statystyczny - nr REGON: 052204742 Urząd Skarbowy - nr NIP: 966-16-78-554</p>	<p>wychowanie</p>
<p>Ochotnicza Straż Pożarna w Zawadach Plac Wolności 12 16-075 Zawady Polska gmina: Zawady powiat: białostocki województwo: podlaskie Tel.: 85 672 49 90 Faks: 85 672 49 80 E-mail: piotrgrabowski@poczta.onet.pl Rok powstania: 1991 Rejestry Krajowy Rejestr Sądowy - nr KRS: 0000070072 Główny Urząd Statystyczny - nr REGON: 450199266 Urząd Skarbowy - nr NIP: 723-13-98-348</p>	<p>Misja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami; • Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska • oraz innych klęsk i zdarzeń. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi; Rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej; • Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej. Działania na rzecz ochrony środowiska. <p>Obszary działań</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, działalność wspierająca • Pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą • Bezpieczeństwo publiczne • Ratownictwo i ochrona ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej, <http://bazy.ngo.pl>.

W dniu 24 czerwca 2015 r. gmina Zawady przystąpiła, w charakterze członka zwyczajnego,

do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania N.A.R.E.W.– Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi. Gmina zobowiązała się do wypełniania zadań realizowanych w ramach współpracy, w czasie umożliwiającym wykonanie zobowiązań zaciągniętych przez LGD w okresie implementacji Lokalnej Strategii Rozwoju. Przystąpienie gminy Zawady do LGD umożliwia gminie aplikowanie o pozyskanie środków unijnych w ramach projektów (Uchwała Rady Gminy Nr V/39/15 z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie przystąpienia Gminy Zawady do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania N.A.R.E.W. – Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi).

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować plan rozwoju społecznego, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją. Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby zgłoszone przez instytucje poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano trzy najważniejsze **obszary problemowe**, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności gminy Zawady na lata 2017-2022.

I OBSZAR

związany jest z rozwojem aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy.

II OBSZAR

związany jest z grupami najslabszymi w gminie, rozwojem systemu poradnictwa i wsparcia dla rodzin, osób długotrwale chorych, starszych i niepełnosprawnych.

III OBSZAR

powstał w oparciu o potrzeby działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego gminy.

1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy do roku 2026. W trakcie prac nad strategią została zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości. Gmina Zawady w pełni korzysta ze swojego położenia i bliskości względem stolicy województwa, głównych szlaków komunikacyjnych oraz walorów historyczno-turystycznych i rolniczych. Rozwinęły się konkurencyjne sektory gospodarki- głównie rolnicze, usługowe oraz małe gospodarstwa agroturystyczne generując nowe miejsca pracy. Walory turystyczne i historyczne gminy w szerszym zakresie włączane są w obieg gospodarczy. Dbłość o ochronę obszarów cennych krajobrazowo i historycznie, a z drugiej strony rozwój szlaków komunikacyjnych zapewnia równowagę przestrzenną.

Rolnictwo ciągle jest podstawową i coraz bardziej nowoczesną podstawą funkcjonowania gminy Zawady ale jest wspierane przez inne gałęzie rozwoju gospodarczego. Integracja społeczna przynosi korzyści w postaci polepszenia jakości usług komercyjnych i publicznych oraz standardów życia co przekłada się na stopniowy wzrost liczby ludności w gminie. Udało się

powstrzymać postępujący od wielu lat odpływ ludności z gminy Zawady. Na terenie gminy zmniejszyło się bezrobocie, mieszkańcy żyją w bezpieczeństwie i są w stanie zaspokoić najpilniejsze potrzeby życiowe.

Gmina Zawady to przystań dla każdego

Żyje się godnie i aktywnie

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w gminie i destabilizujących życie mieszkańców. Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Z zebranych oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cele strategii.

CEL I: ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH

CEL II: WZMOCNIENIE RODZIN I OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE

CEL III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE

CEL STRATEGICZNY I

ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH

KIERUNKI DZIAŁANIA:

Współpraca podmiotów rynku pracy, PUP, publicznych i niepublicznych w obszarze przeciwdziałania bezrobociu. Pozyskiwanie funduszy na aktywizację grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy. Prowadzenie prac społecznie użytecznych, robót interwencyjnych, staży i kontraktów socjalnych dla osób nieaktywnych. Umożliwienie odbywania staży na terenie gminy osobom młodym. Promocja samozatrudnienia.

Wprowadzenie instrumentów preferencyjnych dla podmiotów gospodarczych, tworzących nowe miejsca pracy.

1. Doradztwo zawodowe, w tym dla rolników i rodzin rolniczych.
2. Działania edukacyjne dla osób prowadzących działalność agroturystyczną.
3. Podnoszenie wiedzy i kompetencji osób niepełnosprawnych.
4. Wspieranie form zatrudnienia i terapii osób niepełnosprawnych.
5. Wprowadzanie instrumentów aktywnej integracji.
6. Wprowadzanie działań i usług ekonomii społecznej.
7. Promocja gospodarcza gminy i podmiotów na terenie województwa i Polski, pozyskiwanie inwestorów.
8. Ułatwienie dostępu do usług sprzyjających podjęciu pracy przez osoby korzystające z pomocy społecznej
9. Udział w szkoleniach dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej.
10. Wspieranie działań utworzenia specjalnej podstrefy ekonomicznej.
11. Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.
12. Profilaktyka wobec grup społecznych narażonych na oddalenie od rynku pracy.
13. Zmniejszenie skutków finansowych bezrobocia.
14. Wdrożenie poradnictwa zawodowego dla młodzieży.
15. Rozwój kompetencji cyfrowych.

CEL STRATEGICZNY II :

WZMOCNIENIE RODZIN I OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE

KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Promocja dobrych praktyk na rzecz rodzin i dobrych wzorców wychowania oraz rozwijanie umiejętności życiowych.
2. Przeciwdziałanie zachowaniom problemowym, ryzykownym dzieci i młodzieży oraz podniesienie wiedzy i umiejętności młodzieży w zakresie ryzykownych zachowań.
3. Organizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych. Tworzenie partnerstw z kościołem i instytucjami pracujących na rzecz ubóstwa i wspierania osób starszych, niepełnosprawnych. Zwiększenie dostępu do usług specjalistów, w tym terapeutycznych i medycznych. Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi poprzez pracę socjalną i asystenturę rodziny.
4. Koordynowanie prac Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego.
5. Prowadzenie działań na rzecz zaniechania przemocy w rodzinie.
6. Ułatwienie dostępu do kompleksowego wsparcia osobom dokniętych przemocą w rodzinie.
7. Prowadzenie działań na rzecz zaniechania różnorodnych form przemocy.

10. Wspieranie edukacji normatywnej poprzez kształtowanie i wzmocnienie norm przeciwnych używaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.
11. Propagowanie zdrowego stylu życia.
12. Edukacja prozdrowotna dla osób starszych.
13. Zwiększenie kontroli sprzedaży alkoholu.
14. Zapewnienie dostępności do pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, logopedycznej, korekcyjnej itp.
15. Wspieranie rodzin osób uzależnionych.
16. Organizowanie form wsparcia rodziny oraz form dziennej opieki nad dziećmi .
17. Organizowanie grup wsparcia.
18. Wspieranie osób niepełnosprawnych w gminie. Udział w projektach celowych na rzecz osób niepełnosprawnych.
19. Współpraca z instytucjami, organizacjami, kościołami, związkami wyznaniowymi, które prowadzą akcje na rzecz ludzi ubogich, starszych, niepełnosprawnych, chorych.
20. Rozwijanie systemu opieki nad starszymi i przewlekle chorymi mieszkańcami, promowanie aktywnego stylu życia przez seniorów.
21. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Programu Wspierania Rodziny,
22. Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii.

CEL STRATEGICZNY III :

ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE

KIERUNKI DZIAŁANIA :

1. Wspieranie rozwoju sportu szkolnego i innych zajęć rekreacyjnych.
2. Organizacja i prowadzenie świetlic integracyjnych.
3. Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych, w tym dla dzieci i młodzieży.
4. Prowadzenie klubów sportowych.
5. Monitorowanie sytuacji społecznej w zakresie przewidzianym ustawą o pomocy społecznej i reagowanie zgodnie z potrzebami,
6. Efektywne korzystanie przez OPS w Zawadach z posiadanych zasobów, rozwój zawodowy pracowników.
7. Budowa świadomości społecznej i obywatelskiej mieszkańców, otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego , partnerstwo w realizacji zadań.
8. Rozwój form spędzania czasu wolnego opartego na potencjale szkoły i środowiska w tym aktywizacja osób starszych.

9. Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, cyfrowej, sportowej i kulturalnej.
10. Prowadzenie i rozwój przedszkoli.
11. Uruchomienie i prowadzenie punktów świetlicowych.
12. Organizacja i koordynacja wolontariatu.
13. Organizacja imprez kulturalnych i rekreacyjnych, wydarzeń dla osób starszych, prowadzenie stałych elementów edukacji osób starszych,
14. Rozwój infrastruktury kultury, sportu i edukacji.
15. Wykorzystanie nowego okresu programowania EFS do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup.
16. Realizacja Gminnego Programu Współpracy z NGO.

2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2017-2019

Nr	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL I: ROZWÓJ RYNKU PRACY ORAZ WSPARCIE BEZROBOTNYCH				
1.	Pozyskiwanie funduszy na aktywizację grup znajdujących się w szczególnie trudnym położeniu na rynku pracy. Ułatwienie dostępu do usług sprzyjających podjęciu pracy przez osoby korzystające z pomocy społecznej. Zmniejszenie skutków finansowych bezrobocia.	Ilość inicjatyw i projektów na rzecz grup w trudnym położeniu. Liczba partnerstw zawiązanych na rzecz tych grup. Udostępnienie osobom bezrobotnym informacji i możliwości zdobywania i podnoszenia kwalifikacji i uzyskania zatrudnienia. Udzielenie przez OPS pomocy osobom bezrobotnym w różnych formach, w tym finansowej.	PUP Białystok, OPS Zawady, Urząd Gminy Zawady, instytucje pomocowe, Rada Gminy, instytucje edukacyjne, organizacje pozarządowe, kościelne.	Fundusze własne gminy, powiatu, PUP, EFS, EFRR, PROW, LGD i inne zewnętrzne
2.	Działania edukacyjne dla osób prowadzących działalność agroturystyczną.	Liczba szkoleń, warsztatów dotyczących wiedzy i umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin.		
3.	Promocja gospodarcza	Opracowanie planu		

	inwestorów.	materialów na terenie województwa i kraju. Wzrost liczby inwestycji.		
4.	<p>Wsparcie przedsiębiorczości i aktywności lokalnej.</p> <p>Profilaktyka wobec grup społecznych szczególnie narażonych na oddalenie od rynku pracy.</p> <p>Promocja i wsparcie ekonomii społecznej,</p>	<p>Organizacja pomocy doradczej, finansowej dla podmiotów i osób.</p> <p>Ilość małych firm usługowych, rolniczych, rękodzieła na terenie gminy.</p> <p>Liczba inicjatyw skierowanych do przedsiębiorców: np. doradczych, finansowych.</p> <p>Liczba wydarzeń, projektów, programów skierowanych do społeczności lokalnej, liderów i organizacji.</p> <p>Liczba nowo utworzonych małych firm usługowych, rolniczych, rękodzielniczych itp. na terenie gminy.</p> <p>Upowszechnienie ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnienie poradnictwa zawodowego i o szkoleniach. Promocja dobrych praktyk ekonomii społecznej wśród osób korzystających i bezrobotnych w ramach pracy socjalnej.</p>		

CEL II: WSPIERANIE RODZIN i OSÓB NAJSŁABSZYCH W GMINIE				
Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
5.	Edukacja rodziców z trudnościami wychowawczymi poprzez pracę socjalną i asystenturę rodzinną. Wspieranie rodzin zagrożonych	Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych i pedagoga	OPS, Urząd Gminy, instytucje pomocowe,	Fundusze własne gminy, MPIPS, EFS, PROW, LGD i inne

	kryzysem.	szkolnego. Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób i rodzin. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba rodzin objęta pracą socjalną.	edukacyjne, szkoleniowe, biblioteka, szkoły, policja, GKPiRPA w Zawadach, Zespół Interdyscyplinarny organizacje pozarządowe, i kościelne, grupy nieformalne.	zewnątrzne
6.	Zwiększenie dostępu do usług specjalistów, w tym terapeutycznych i medycznych, dla osób z problemem uzależnień i dotkniętych przemocą w rodzinie. Ułatwienie dostępu do kompleksowego wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Prowadzenie działań na rzecz zaniechania różnorodnych form przemocy.	Udostępnienie osobom uzależnionym informacji o możliwościach skorzystania ze specjalistycznego wsparcia. Motywowanie i kierowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii. Upowszechnienie informacji o placówkach pomocowych i programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Informowanie społeczeństwa lokalnego o możliwościach korzystania z pomocy specjalistów, Prowadzenie profilaktyki zachowań agresywnych wśród dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk zagrożonych występowaniem przemocy, Uwrażliwienie społeczeństwa na zjawisko występowania		

		<p>przemocy w otoczeniu.</p> <p>Liczba osób świadczących usługi specjalistyczne (prawne, psychologiczne, doradcze, logopedyczne),</p> <p>Liczba osób świadczących usługi specjalistyczne/usług terapeutycznych.</p> <p>Liczba osób świadczących usługi /usług medycznych na terenie gminy.</p> <p>Wzrost liczby osób objętych wsparciem.</p>		
7.	<p>Propagowanie zdrowego stylu życia. Edukacja prozdrowotna dla osób starszych.</p> <p>Wspieranie inicjatyw mających na celu niwelowanie trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych .</p>	<p>Liczba programów, projektów, wydarzeń profilaktycznych, edukacyjnych skierowanych do osób, dzieci, młodzieży i rodzin,</p> <p>Promowanie zdrowego stylu życia, Opracowanie, promocja i realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do rodziców i dzieci.</p> <p>Liczba osób starszych objętych edukacją.</p> <p>Wzrost zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, osób starszych i rodzin.</p> <p>Zmiana postaw społeczności lokalnej wobec niepełnosprawności, kształtowanie postaw sprzyjających integracji społecznej osób z niepełnosprawnością. Promowanie aktywności i twórczości osób niepełnosprawnych</p>		

		różnych dziedzinach życia społecznego i zawodowego.		
--	--	---	--	--

CEL III: ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO W GMINIE

Nr	KIERUNKI DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
8.	<p>Budowanie świadomości społecznej i obywatelskiej mieszkańców, otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego, partnerstwo w realizacji zadań.</p> <p>Organizacja imprez sportowych, kulturalnych i artystycznych, w tym dla dzieci i młodzieży.</p>	<p>Informowanie mieszkańców o możliwościach wpływania na warunki życia i funkcjonowania gminy jako wspólnoty mieszkańców.</p> <p>Liczba programów, projektów, wydarzeń sportowych, kulturalnych, artystycznych skierowanych do osób i rodzin.</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami.</p> <p>Liczba inicjatyw młodzieżowych.</p>	<p>Szkoły, Urząd Gminy, Biblioteka, OPS,</p> <p>GKPiRPA, Rada Gminy,</p> <p>organizacje pozarządowe,</p> <p>kościelne, grupy nieformalne.</p>	<p>Fundusze własne gminy, MPIPS, EFS, PROW, LGD i inne zewnętrzne</p>
9.	<p>Poprawa dostępności i jakości (rozbudowa) infrastruktury edukacyjnej, cyfrowej, sportowej i kulturalnej.</p>	<p>Liczba adaptowanych lokali.</p> <p>Liczba remontów instytucji.</p> <p>Ilość infrastruktury na terenie gminy.</p> <p>Wzrost dostępności do technologii cyfrowej.</p>		
10.	<p>Monitorowanie sytuacji społecznej w zakresie przewidzianym ustawą o pomocy społecznej i reagowanie zgodnie z potrzebami.</p> <p>Efektywne korzystanie przez OPS Zawady z posiadanych zasobów.</p> <p>Organizacja i koordynacja wolontariatu.</p>	<p>Podjęcie innych działań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja</p>		

		<p>programów osłonowych, projektów socjalnych skierowanych do mieszkańców Zawad.</p> <p>Dbłość o posiadane zasoby kadrowe i materialne, w tym doskonalenie i aktualizacja kwalifikacji kadry kierowniczej i pracowniczej OPS.</p> <p>Powołanie koordynatora na rzecz organizacji i wolontariuszy.</p> <p>Liczba świadczonych usług przez wolontariuszy.</p> <p>Wzrost aktywności wolontariackiej w gminie, w tym wśród młodzieży i osób starszych.</p>		
--	--	--	--	--

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

III. ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian.

Elementami skutecznego zarządzania będą przede wszystkim:

- a) **Wójt Gminy** odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji strategii.
- b) **Rada Gminy** pełniąca bieżący nadzór nad realizacją, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniane były wybrane kierunki działania; uchwała zmiany w strategii.
- c) **Koordinator wdrażania Strategii - OPS**
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje z realizacji Strategii /harmonogramu co trzy lata podczas sesji Rady Gminy.

Zapewnienie spójności z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty realizujące kierunki działania strategicznego i projekty powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy strategii były uwzględniane w innych dokumentach programowych.

System aktualizacji:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawana przeglądowi i aktualizacji raz na dwa lata, po wprowadzeniu zmian Koordynator zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej gminy, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczała na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- a) własnych zasobów samorządu,

c) poprzez inne instytucje zewnętrzne,

d) w partnerstwach sektorowych.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań.

Monitoring

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą roczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych zebrane w trakcie spotkań Zespołu, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja z realizacji Strategii będzie przedstawiana raz na trzy lata podczas sesji Rady Gminy przez Koordynatora. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

ZAKOŃCZENIE

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;

harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Zasady budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
- Zasada przezorności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
- Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
- Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
- Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
- Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.

- Zasada wielosektorowości– polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Zawady ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

1. Dochody członków rodziny osiągnięte w roku kalendarzowym 2015:

Lp.	Członkowie rodziny (imię nazwisko)	Dochód opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach ogólnych*)	Zadeklarowany w oświadczeniu dochód z działalności podlegający opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne	Inny dochód, niepodlegający opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych	Ogółem
1	Krzysztof Wądołowski	0.00	0.00	8491.14	8491.14
2	Iwona Wądołowska	0.00	0.00	0.00	0.00
3	Łukasz Wądołowski	0.00	0.00	0.00	0.00
	Razem	0.00	0.00	8491.14	8491.14

2. Ogółem w 2015 r. rodzina uzyskała dochód 8491 zł 14 gr.

3. Dochód roczny rodziny po odliczeniu zobowiązań wyniósł 8491 zł 14 gr.

4. Miesięczny dochód rodziny na podstawie dochodu z roku 2015 wyniósł 707 zł 59 gr.

5. Przeciętny miesięczny dochód rodziny po uwzględnieniu dochodu utraconego/dochodu uzyskanego wyniósł 707 zł 59 gr.

6. Przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę wyniósł 235 zł 87 gr.

Zawady, 2016-11-03

.....
(miejscowość i data).....
(podpis pracownika)

*) Przychód pomniejszony o koszty uzyskania przychodu, należny podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenia społeczne niezaliczone do kosztów uzyskania przychodu oraz składki na ubezpieczenie zdrowotne

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Dariusz Targoński